

Bevaring av verdifull natur – «supplerende vern»

Lom, Vågå, Sel, Nord-Fron, Vang
og Øystre Slidre kommuner

Statsforvalteren i Innlandet

Forfatter: Harald Klæbo

Forsidebildet: Parti fra Griningsdalen i Vågå

Foto: Harald Klæbo.

Kart: Victoria M. Kristiansen

© 2022 Harald Klæbo

Rapporten er lisensiert under «Creative Commons Navngivelse – Ikke Kommersiell – Del På Samme Vilkår 3.0 Norge»-lisensen som er gjengitt her: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/no/>

Forord

Dette notatet er utarbeidet som et grunnlag for kommunene når de skal ta en beslutning på om kommunene ønsker å gå videre med en verneplanprosess for utvalgte områder.

Notatet er utarbeidet av Statsforvalteren i Innlandet, etter at vi i november 2021 fikk i oppdrag fra Miljødirektoratet å vurdere utvidelser av flere nasjonalparker i Innlandet.

Notatet gir en beskrivelse av oppdraget fra Miljødirektoratet, bakgrunnen for at de foreslåtte områdene ønskes utvidet, samt et sammendrag over innspill, både skriftlige innspill og innspill på avholdte møter. Møtene er avholdt i perioden mars-september 2022. Møtereferater og skriftlige innspill er samlet i sin helhet i vedlegg til notatet.

Lillehammer 5. november 2022

Innhold

Forord

1. Om oppdraget	7
1.1 Formålet er å ta vare på naturmangfoldet	7
1.2 Verneplanprosesser blir ikke igangsatt uten aksept fra kommunen	7
2. Virkninger av et vern	8
2.1 Restriksjoner på bruk og tiltak	9
2.1.1 Hvordan vil områdene forvaltes dersom de vernes?	10
2.2 Erstatning og økonomiske tilskudd etter at verneområdet er opprettet ...	11
2.2.1 Erstatning ved opprettelse av verneområder	11
2.2.2 Lokale stillinger og økonomiske tilskudd og tiltak etter at verneområdet er opprettet	12
2.3 Lokalbefolkningens holdninger til vern	17
3. Utredningsområder	18
3.1 Mulige utvidelser av Jotunheimen Nasjonalpark	18
3.1.1 Verneverdiene – overordnet	19
3.1.2 Forslag til utredningsområder	19
Vang	21
Øystre Slidre	26
Vågå	31
Lom	35
Nord-Fron	40
Sel	43
3.2 Videre prosess dersom aksept i kommunene	45
4. Innspill i prosessen	46

Vedlegg: Møterefater
Innkomne innspill

1. Om oppdraget

For kommunene Lom, Vågå, Nord-Fron, Sel, Vang og Øystre Slidre skal det utredes om det er aksept for å utvide Jotunheimen nasjonalpark. Områdene som er aktuelle er arealene østover over Sjudalen og mot eksisterende verneområder i Langsua. Dette omfatter arealer i Vågå, Øystre Slidre, Nord-Fron og Sel kommuner. Videre skal det utredes om det er aksept for å utvide nasjonalparken i tre delområder nordover i Lom kommune, samt sørover på arealene mellom dagens nasjonalparkgrense og Bygdin. Dette er i Vang kommune (se fig 5, avsnitt 3.1.2).

1.1 Formålet er å ta vare på naturmangfoldet

Vi står globalt overfor to naturkriser; Klimaendringer og tap av naturmangfold. FNs «naturpanel» slår i en rapport fra 2019 fast at 1 mill. av jordas 8 mill. arter står i fare for å bli utryddet. I Norge er 2.752 arter vurdert som «truet» (<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/Truede-arter/>), og 4.957 arter er vurdert som «nær truet».

Verneområder er internasjonalt vurdert til å være det viktigste virkemiddelet for å ta vare på naturmangfoldet. Dette er også bakgrunnen for det oppdraget Statsforvalteren i 2021 fikk fra Miljødirektoratet:

«Formålet med prosessene er vern av områder som skal bidra til å danne økologiske nettverk og gjøre norsk natur mer robust mot klimaendringer, samt å dekke manglene i eksisterende verneområder slik at vi når det nasjonale målet om å ta vare på et representativt utvalg av norsk natur for framtidige generasjoner og målet om å ta vare på truet natur».

Mer om bakgrunnen for oppdraget finnes her:

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/vernet-natur/bevaring-av-verdifull-natur/>

1.2 Verneplanprosesser blir ikke igangsatt uten aksept fra kommunen

Denne runden med verneplaner skiller seg fra tidligere verneplanprosesser ved at kommunene skal gi sin aksept før en verneplanprosess igangsettes. Tidligere har oppdrag om å sette i gang med verneplanprosesser vært basert på tydelige nasjonale prioriteringer og føringer. Kommunene har da vært bredt involvert når prosessene har vært igangsatt, men ikke hatt «veto» verken i forhold om en verneplanprosess skulle igangsettes, eller for beslutningen om et område skulle vernes. Dette er nå endret. Oppdraget fra Klima- og miljødepartementet/Miljødirektoratet viser til at Statsforvalteren skal:

• Avklare med berørte kommuner om det synes å være aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidatområdene i kategorien nasjonalpark. Dette inkluderer også foreslåtte omgjøring fra landskapsvernområde til nasjonalpark. Vi legger til grunn at det skal være frivillig vern av skog på privat grunn, jf. eget avsnitt om dette.

- *Forberede og gjennomføre dialog med grunneierorganisasjoner, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt og samiske interesser hvor det er relevant om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidatområder i kategorien nasjonalpark. Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres så tidlig som mulig, og bør være gjennomført før kommunene tar stilling til igangsetting av verneplanprosess.*

Signalene fra nasjonale myndigheter pr. i dag er at kommunene har «veto» ikke bare ved oppstart, men gjennom hele verneplanprosessen, også når vedtak om vern eller ikke-vern skal fattes.

Tidligere behandling av kommunene

I starten av prosessen med utvidet vern av nasjonalparkene bar arbeidet preg av for lite involvering av kommunene. Dette var bl.a. bakgrunnen for at tre av kommunene gjorde tidlig vedtak i 2021 om at de ikke ønsket å være en del av prosessen. Dette gjaldt Lom, Vågå og Sel kommuner. Etter at Statsforvalteren formelt fikk oppdraget fra Miljødirektoratet (november 2021), har vi hatt informasjonsmøter med alle seks kommunene, herunder politisk ledelse. Det er i møtene gjort rede for premissene som ligger til grunn for arbeidet. Delvis har dette ikke vært godt nok kjent for kommunene. Statsforvalteren har i løpet av våren 2022 fått aksept fra samtlige kommuner om å kartlegge holdningene blant grunneiere, organisasjoner og brukerinteresser til et eventuelt utvidet vern. Dette som grunnlag for en ny behandling i alle de seks kommunene om ja eller nei til igangsetting av en verneplanprosess. Denne rapporten oppsummerer dette arbeidet.

Kommunene er nå bedt om å si ja eller nei til at en verneplanprosess blir igangsatt. Dersom kommunen sier nei, vil forslaget legges dødt, og det vil ikke bli arbeidet videre med saken med det mandatet som foreligger nå fra sentrale myndigheter. Dersom kommunene sier ja, forplikter kommunen seg uansett ikke til mer enn en prosess og kan når som helst i prosessen si at dette ønsker de ikke å være med på lenger. Sier kommunen ja, vil Statsforvalteren varsle oppstart av vern og igangsette en verneplanprosess på samme måte som tidligere prosesser, jfr. verneprosessen for tidligere Hjerkinnskytefelt og verneområdene i Langsua. Disse prosessene tok henholdsvis fem og syv år fra varsel om oppstart til vernevedtaket, og omfattet bred kunnskapsinnhenting og involvering av berørte parter, utarbeiding av verneforslag og høring før endelig godkjenning ved kongelig resolusjon.

2. Virkninger av et vern

Hovedformålet med å verne naturområder er å sikre artene som lever der og leveområdene deres, naturtyper og landskap for framtida uavhengig av skiftende politiske styrer. Et vern betyr først og fremst at området vernes mot tekniske inngrep, med et generelt forbud mot nye bygninger, massetak, veier og tekniske installasjoner etc. I tillegg er det et generelt forbud mot motorferdsel. Dette sikrer at naturverdiene blir tatt vare på for framtidige generasjoner, og at mulighetene for tradisjonell bruk av naturområder til beite, jakt, fiske og annet friluftsliv sikres. Med andre ord betyr et vern etter naturmangfoldloven at arealene også for dagens bruk sikres for ettertida.

2.1 Restriksjoner på bruk og tiltak

Hvilke restriksjoner et vern vil medføre, avhenger av verneformen og bestemmelsene i verneforskriften for området. Et forslag til verneforskrift utarbeides i verneprosessen som del av verneplanforslaget som skal høres bredt før et eventuelt vernevedtak.

Bruksrettigheter etter fjelloven kan i hovedsak videreføres i nasjonalparker og landskapsvernområder. Dette gjelder jakt, setring, fiske, reindrift og beite, og gjelder den type drift som eksisterer på vernetidspunktet. Naturmangfoldlova har ikke som Fjelleva en klausul om at bruken kan endres etter «tida og tilhøva», men gjennom forvaltningsplanen kan retningslinjene for bruk likevel endres for å tilpasse bruken til nye driftsformer, så lenge det er innenfor rammen av verneformålet og verneforskriften. En forvaltningsplan bør i utgangspunktet rulleres hvert tiende år.

I verneplanprosessen er det rom for forhandlinger om grenser og bestemmelsene i verneforskriften. Det kan bl.a. tas inn direkte unntak fra verneforskriften slik at eksisterende bruk kan fortsette uten å måtte søke dispensasjon, dersom det er viktig å opprettholde eksisterende bruk og det ikke kommer i konflikt med verneverdiene. Dersom f eks Jotunheimen nasjonalpark skulle bli utvidet i Lom, kan det være aktuelt at vedlikehold av eksisterende vassveger kan gjennomføres uten å måtte søke først, jfr. slik det er gjort i verneforskriften for Breheimen nasjonalpark.

I verneforskriften kan det også tas inn såkalte *spesifiserte dispensasjonsbestemmelser* for å fange opp spesielle forhold knytta til lokal bruk. Dette betyr at det må søkes om dispensasjon for å gjennomføre visse tiltak, men at det vanligvis er enkelt å få dispensasjon på bestemte vilkår. Eksempler på slike tiltak er oppføring av gjerder i tilknytning til setrer, bygging av klopper, og utsetting av fisk. I mange tilfeller vil en kunne få 4-årige løyver for å forenkle saksgangen, eksempelvis ved utkjøring av saltstein til beitedyr.

Eventuelle utvidelser av Jotunheimen nasjonalpark vil i utgangspunktet få samme verneforskrift som eksisterende nasjonalpark. I en eventuell verneplanprosess, kan det komme behov for tilpasninger av verneforskriften for å fange opp spesielle forhold/lokal bruk som ikke er en del av dagens forskrift. Det er også slik at deler av utredningsområdet kan egne seg bedre som landskapsvernområde ut fra dagens bruk og inngrepsstatus. Da blir dette i så fall nye verneområder med egen verneforskrift. I områder med sterke landbruksinteresser, og i områder med en del større tekniske inngrep i form av f eks setre og veger vil landskapsvernområde være eneste aktuelle verneform. Verneformen brukes ofte for å ta vare på kulturlandskap i aktiv bruk. Nasjonalpark som verneform brukes gjerne i intakte større sammenhengende naturområder uten særlige inngrep.

Verneforskriften for Jotunheimen nasjonalpark: <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2014-11-14-1398?q=Jotunheimen%20nasjonalpark>

Eksempel på landskapsvernområder som er i tilgrensende områder er Haldorbu landskapsvernområde og Espedalen landskapsvernområde. I disse verneområdene er det i verneforskriftene tatt inn en rekke bestemmelser som bl.a. sikrer dagens landbruksdrift i

områdene.

Verneforskriften for Haldorbu landskapsvernområde:

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2011-03-11-277?q=Haldorbu>

Espedalen landskapsvernområde:

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2011-03-11-280?q=Espedalen%20landskapsvernomr%C3%A5de>

Utladalen landskapsvernområde ligger i Vestland fylke og grenser helt til Jotunheimen nasjonalpark. Her er det på liknende vis tatt inn bestemmelser av hensyn til kulturlandskap og fortsatt landbruksvirksomhet i området.

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2014-11-14-1399?q=Utladalen>

Også forvaltningsmyndigheten vil bli den samme som for eksisterende verneområder. Forvaltningsmyndighet for dagens verneområder i Jotunheimen er Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen.

<https://www.nasjonalparkstyre.no/Jotunheimen/>

Representanter i nasjonalparkstyret i inneværende periode er; Leif Solemsli - Vang (leder), Mari Sletten – Lom, Hilmar Høl – Årdal, Ivar Kvalen – Luster, Harald Sve Bjørndal – Vågå, Turi Elise Kaus – Innlandet fylke, Trude Brosvik – Vestland fylke. Dersom det i denne prosessen skulle komme nye kommuner til, vil denne kommunen bli representert med et medlem i nasjonalparkstyret.

En av oppgavene til forvaltningsstyret er å utarbeide/revidere forvaltningsplanen for verneområdene. I forvaltningsplanen er det en gjennomgang av retningslinjene i forvaltningen der bl.a. bestemmelsene i verneforskriften blir utdypet/ presisert. Forslag til forvaltningsplan og reviderte verneforskrifter basert på høring i 2007 ble oversendt direktoratet for godkjenning i 2008. Reviderte verneforskrifter ble vedtatt av Kongen i statsråd først i 14.11.2014. Fordi det tok svært lang tid før revisjonen av forskriftene ble sluttbehandlet, ble enkelte av forutsetningene endret, bl.a. gjennom vedtak av naturmangfoldloven. I 2015 ble det derfor bestemt å starte ny prosess for revisjon av planen. Utkastet fra 2008 ligger til grunn for dagens forvaltning og er utgangspunktet for den pågående revisjonsprosessen. Se for øvrig Nasjonalparkstyret sin nettside om revisjonsarbeidet med forvaltningsplanen.

<https://www.nasjonalparkstyre.no/Jotunheimen/publikasjoner/revisjon-av-forvaltningsplanar-og-besoksstrategi>

2.1.1 Hvordan vil områdene forvaltes dersom de vernes?

De områdene som foreslås utredet for vern forvaltes i dag etter plan- og bygningslova, fjellova, motorferdsellova og andre særlover. Disse lovverkene setter også begrensinger på bruken. Plan- og bygningsloven regulerer all byggevirksomhet, massetak og andre arealinngrep. Slike tiltak må også ha tillatelse av grunneier. Motorferdselloven administreres av kommunen og regulerer all motorferdsel i utmark. En må i tillegg ha grunneiers tillatelse. Disse lovverkene/bestemmelsene

gjelder i tillegg, når et område er vernet. Det foreligger da en verneforskrift som i tillegg regulerer de samme forhold.

Et verneområde medfører imidlertid at søknad vil kunne måtte sendes til en instans ekstra (forvaltningsmyndigheten) sammenlignet med områder uten vern. Søknader både om motorferdsel og fysiske tiltak må i verneområder godkjennes både av forvaltningsmyndigheten (her nasjonalparkstyret), kommunen og grunneier. En søknad må uansett skrives og med elektronisk post så blir ikke søknadsskrivingen vesentlig mer omfattende. Det kan imidlertid ta lengre tid å få søknaden behandlet, når den skal innom en ekstra instans. I de fleste områder rundt Jotunheimen i dag er det dannet administrative fagutvalg (sekretærer for nasjonalparkstyrene og administrasjonen i kommunene), for å sikre best og raskest mulig behandling av saker etter de ulike lovverkene. Mange enkle sakstyper behandles direkte av nasjonalparkforvalteren (sekretæren) på delegert fullmakt fra styret. Da går behandlingen raskere.

2.2 Erstatning og økonomiske tilskudd etter at verneområdet er opprettet

2.2.1 Erstatning ved opprettelse av verneområder

Hva som erstattes ved et vern etter naturmangfoldlova reguleres i §50:

§ 50 (erstatning til eiere og rettighetshavere i verneområder)

En eier eller rettighetshaver i eiendom som helt eller delvis blir vernet som nasjonalpark, landskapsvernområde, naturreservat, biotopvernområde eller marint verneområde, har rett til erstatning fra staten for økonomisk tap når et vern medfører en vanskeliggjøring av igangværende bruk. For bruk som trenger tillatelse fra offentlig myndighet, gjelder retten til erstatning bare hvis tillatelse er gitt før det er foretatt kunngjøring etter § 42.

Som igangværende bruk regnes den bruk som faktisk foregår på vernetidspunktet, i motsetning til bruk som har opphørt eller ikke kommet i gang¹. Erstatning for restriksjoner på bruksendring som krever offentlig tillatelse (for eksempel hyttebygging, kraftutbygging, vegbygging, nydyrking og lignende), gis kun hvis endelig tillatelse var gitt før det ble kunngjort oppstart av verneplanarbeidet. Videre er det kun ulemper som har økonomisk betydning som er relevante. Kun økonomisk tap som er en direkte følge av vernevedtaket kan kreves erstattet.

¹ Reglene for skogbruk avviker fra dette, men produktiv skog skal ikke inngå i utvidelser av nasjonalparkene, og reglene er derfor ikke aktuelle her.

2.2.2 Lokale stillinger og økonomiske tilskudd og tiltak etter at verneområdet er opprettet

I dette avsnittet er noen av de tiltakene som er kommet som følge av opprettelsen av verneområder i Jotunheimen og Langsua beskrevet (listen viser eksempler, ikke det totale omfanget).

Faste nasjonalparkforvalterstillinger

Det er pr. i dag to faste stillinger som nasjonalparkforvaltere for Jotunheimen nasjonalpark og to faste stillinger for Langsua. Den ene forvalterstillingen for Jotunheimen inngår i forvaltningsknutepunktet i Lom. Her har også en av de to forvalterstillingene for Reinheimen kontorplass. I tillegg har Statens naturoppsyn kontor her, samt Lom fjellstyre. Sammen med ansatte i Norsk fjellsenter og Klimapark 2469 utgjør dette et nokså stort fagmiljø på verneområde- og fjellforvaltning. Den andre forvalterstillingen for Jotunheimen har kontorsted Luster, der en også har samlokalisering med andre aktører innen fjellforvaltning. Forvalterstillingen for Breheimen har kontorsted i Skjåk, ca 2 mil vest for knutepunktet i Lom.

De to forvalterne i Langsua er lokalisert på knutepunktet på Segalstad i Gausdal, her inngår også Statens naturoppsyn Langsua og Gausdal fjellstyre i kontorfellesskapet.

Nasjonalparkforvalterne hovedoppgaver er å forberede saker for Nasjonalparkstyret, har ansvar for oppfølging av tiltak styret har bestemt, samarbeid med Statens naturoppsyn, utarbeidelse av forvaltningsplan mm.

Eksempler på tiltak i regi av nasjonalparkstyrene og Statens naturoppsyn

Stilrettelegging

Jotunheimen er av landets mest besøkte nasjonalparker. De to høyeste fjellene i Norge Galdhøpiggen og Glittertind er svært attraktive turmål. I tillegg har ruta over Besseggen ved Gjende status som nasjonal turiststi. Den høge ferdselen over mange år har gitt stor stislitasje på enkelte strekninger. Vann har i tillegg gitt erosjon i stifarene slik at det er blitt betydelige terrenginngrep. Det er siden 2005 arbeidet med forsterkningstiltak på noen av de mest brukte stiene som til Besseggen og til Fanaråken. Tiltakene er i regi av Statens naturoppsyn, Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen og er finansiert av Miljødirektoratet (tiltaksmidler til verneområder).

Fig 1. Tiltak på stier med høy ferdsel og slitasje. Erosjon (til venstre) og utførte erosjonssikringstiltak (til høyre) på stien til Besseggen fra Gjendesheim i Vågå (Foto: SNO/Harald Klæbo).

Rundtur på Sognefjellet

«Utkikkspunkt Sognefjellet» i Lomble åpnet 2018. Som pilot for merkevaren Norges nasjonalparker fikk Jotunheimen i oppdrag å etablere en hovedinnfallsport som skulle stå fram som et profileringssted for nasjonalparker generelt og for Jotunheimen spesielt. Visuelle profilelement for merkevaren Norges nasjonalparker skulle innpasses i anlegget på en god måte.

Med bakgrunn i dette oppdraget er det ved Sognefjellshytta etablert et utkikkspunkt der reisende over Sognefjellet kan ta en stopp, strekke på beina, gå en liten rundtur og få et inntrykk av nasjonalparken. Turen er på litt over en kilometer rundt vestre del av Fantesteinvatnet. Gangbane, bru og sti over til sørsida av vatnet har universell utforming, og videre er det tilrettelagt for at alle skal kunne ta seg fram. Avstikkeren opp til utsikten er vanlig tursti, og her får de besøkende flott utsikt mot store fjellmassiv i Jotunheimen nasjonalpark som Hurrungane, Smørstabbtindane og Fanaråken. På utsiktstoppen vil det komme ei sikteskive som viser navn på fjelltoppene rundt.

Fig 2. Et av prinsippene ved nasjonalparkforvaltningen er å tilrettelegge for ferdsel i områder som tåler ferdsel, samtidig skånes andre sårbare områder for tilrettelegging. På anlegget ved Sognefjellshytta i Lom spiller arkitekturen sammen med norsk høgfjellsnatur. Her er det etablert en universelt utformet gangsti med utgangspunkt Sognefjellshytta. På rundturen får en god utsikt inn i Jotunheimen nasjonalpark. Foto: Kari Sveen.

Tilrettelegging for økt beite – samarbeid med lokalt landbruk

Gjengroing som følge av klimaendringer og mindre beitetrykk i utmarka, fører til tap av biologisk mangfold også innenfor verneområdene. Det er i Jotunheimen, som i mange andre verneområder, et samarbeid mellom landbruksnæringen og vernemyndighetene om å holde oppe beitetrykket og stimulere til økt beiting i viktige områder.

Ved Gjendebu har det vært seterdrift og beite sida 1700-talet. I 1988 ble fedrifta tatt opp igjen og nasjonalparkforvaltningen har sammen med beitelaget ryddet gjengrodde områder for å øke beitekvaliteten for dagens fedrift og gjenskape det åpne kultur/seterlandskapet.

Nasjonalparkstyret har i de seinere årene kjøpt tjenester av beitelagets medlemmer for slik rydding. Statens naturoppsyn/Nasjonalparkstyret for Jotunheimen/Utladalen har stått for restaurering av den gamle febygga, slik at forholdene er lagt godt til rette for transport av beitedyr over Gjende og videre beiting ved Gjendebu.

I Utladalen landskapsvernområde startet samarbeidet om skjøtsel av kulturlandskapet ved de fem gårdsbrukene i Utladalen LVO starta opp for fullt i 1996. Samarbeidet mellom grunneiere og brukere (dugnadsfolk) gikk ut på felles søknad om midler og tilsetning av sesongtilsatte. Statens naturoppsyn for Jotunheimen ledet arbeidet den gangen. I senere år er arbeidet gjort oppdrag fra forvaltningsmyndigheten, dvs Nasjonalparkstyret. Etter at det er avsatt midler til skjøtsel på

forvaltningsbudsjettet, har det ikke vært nødvendig å søke om eksterne midler. Stiftinga Utladalen Naturhus har i mange år vært koordinator og arbeidsgiver for skjøtselen. I inneværende år er det kjøpt tjenester fra Utladalen Naturhus til skjøtsel for kr 550 000,- (tjenestekjøp via SNO).

I tillegg ble det kjøpt tjenester (kr 30 000,-) til skjøtsel av Utladalen Sameie i øvre Utladalen (Luster) og ved Gjendebu. Storådalen beitelag fikk inneværende år kr 80 000,- for styrt beiting og en del skog/krattrydding i det gamle kulturlandskapet ved Gjendebu. I samme området blir det leid inn geit fra en bonde i Øystre Slidre (kr 20 000,-) til styrt beiting. Dette er et samarbeid med driveren av turisthytta Gjendebu som sørger for at geitene blir flytta rundt i skjøtelsområdet i løpet av sommeren. Lom fjellstyre utfører også noe skjøtsel i dette området som en del av tjenestekjøpet SNO har med fjellstyret.

Ved Storhøliseter i Langsua er det et liknende samarbeidsprosjekt mellom nasjonalparkforvaltningen/Statens naturoppsyn og beitelaget. Her er viktige beiteområder blitt ryddet for einer for å øke beitekvaliteten for beitedyr.

Restaurering av kulturminner

Gamle steinhus og sel i fjellområdene forteller om menneskers tidligere bruk av fjellområdene knyttet til beiting og setring. Nasjonalparkforvaltningen har gitt tilskudd til restaurering av et betydelig antall kulturminner i Jotunheimen nasjonalpark/Utladalen landskapsvernområde. I dag er de fleste steinhusa i Utladalen restaurerte ved hjelp av tiltaksmidler fra nasjonalparkforvaltningen.

Fig 3. Restaurering av steinhus i Utladalen og fjøs Gjendebu (Foto: Rigmor Solem - SNO, Harald Klæbo).

Tjenestekjøp av Statens naturoppsyn (SNO) fra fjellstyrene 2021

SNO kjøper tjenester av etablerte fjelloppsynsordninger i Jotunheimen. Tjenestekjøp fra SNO til fjellstyrene kan omfatte både generelt oppsyn og utføring av konkrete tiltak som skjøtsel. For Jotunheimen nasjonalpark og tilleggende verneområder var tjenestekjøpet i 2021 på 710.000 kr. Dette omfatter tjenestekjøp fra fjellstyrene i Lom, Vågå f, Årdal og Vestre Slidre (mindre verneområder).

I tillegg kommer tjenestekjøp for skjøtsel av kulturlandskap og tilrettelegging for beite; Kjetil Gutubø (øvre Utladalen), Storådalen beitelag (Gjendebu) og Stiftinga Utladalen naturhus (Utladalen), Thomas Aslagsby (innleige av geit ved Gjendebu). Totalt var dette på kr. 640 000,- i 2021.

Et vern betyr at områdene skjermes for nye naturinngrep og annen påvirkning. Forvaltningen av verneområdene er likevel aktiv som eksemplene ovenfor viser. Det er ulike prosjekter som tilrettelegger bedre for ferdsel etter en avveining av områders sårbarhet og tålegrense, samt at en tilrettelegger for økt landbruksvirksomhet i verneområdene – restaurering av kulturminner mv. Samlet sett jobber forvaltningen gjennom et samarbeid med ulike aktører for å ta vare på og styrke verneverdiene i nasjonalparkene.

2.3 Hvordan har de mange verneområdene i Nord-Gudbrandsdalen påvirket lokalbefolkningens holdninger til vern?

Det foreslåtte utredningsområder omfatter arealer i Valdres og arealer som sokner til kommuner i Gudbrandsdalen/Ottadalen. Befolkningen i Nord-Gudbrandsdalen har lang erfaring med vern. Det er i 2023 100 år siden Fokstummyra naturreservat ble opprettet, og det er 60 år siden Norges første nasjonalpark (Rondane) ble etablert. Jotunheimen nasjonalpark ble etablert i 1980. Det er også store arealer som er vernet, slik at lokalbefolkningen har et solid grunnlag for å vurdere virkningene av vernet.

I prosessen for å bli et bærekraftig reisemål har Nasjonalparkriket Reiseliv AS gjennomført en undersøkelse blant lokalbefolkningen for å kartlegge holdninger til videre reiselivsutvikling i Nord-Gudbrandsdalen. Her ble deltagerne også spurt om holdninger til det vernet som er gjennomført.

I media og offentlig ordskifte ellers er det gjerne konfliktene rundt nasjonalparkstatusen og rammene for forvaltning av nasjonalparkene som trekkes fram. Innbyggerundersøkelsen viste at holdningene er mer nyanserte. Under en femtedel mente at Nord-Gudbrandsdalen ville vært bedre tjent med at fjellområdene i Nord-Gudbrandsdalen *ikke* var vernet, mens vel 60 % var uenige i dette, dvs. at Nord-Gudbrandsdalen har vært tjent med vernet, se figur under. Vi har ikke tilsvarende undersøkelse for kommunene i Valdres.

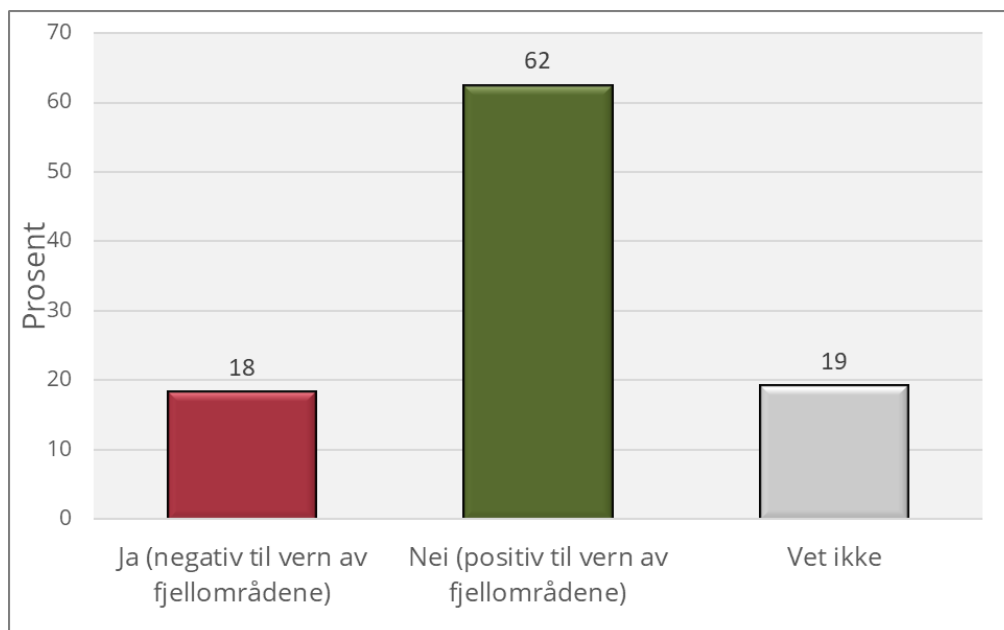

Fig. Alt i alt, mener du at Nord-Gudbrandsdalen ville vært bedre tjent med at fjellområdene i Nord-Gudbrandsdalen ikke var vernet?

Innbyggerne i Vågå var de mest positive til at fjellområdene er vernet. Dovre og Lesja ligger i andre enden av skalaen, ved at 27-29% mener at regionen ville vært bedre stilt dersom

fjellområdene ikke var vernet. Men også i Dovre er andelen positive til vernet (55%) fortsatt dobbelt så stor som andelen negative.

De som er negative til vern av fjellområdene begrunner dette i hovedsak med begrensninger på hvordan områdene kan brukes til friluftsliv, reiseliv og landbruksdrift, og manglende lokal innflytelse på forvaltningen.

De som er positive til vernet begrunner dette i all hovedsak med ivaretagning av naturverdiene, og at en gjennom vernet unngår nedbygging og skadelig bruk. Hyttebygging trekkes fram av flere. I tillegg peker noen på at de vernede områdene er en kvalitet som trekker folk til regionen.

Men det er viktig å ta i betraktning at ikke alle som er negative til vernet mener at det skal være frislipp av bruken, og ikke alle som er positive til vernet mener at all bruk skal forbys. Flere nevner at en må få til en balanse mellom bruk og vern.

3. Utredningsområder

3.1 Mulige utvidelser av Jotunheimen Nasjonalpark

Jotunheimen nasjonalpark ble opprettet i 1980. Formålet med nasjonalparken er å ta vare på et stort, sammenhengende og villmarkspreget naturområde i overgangen mellom østlandsk og vestlandsk fjellnatur som innehar særpregede og representative økosystem og landskap uten tyngre naturinngrep.

- Videre er formålet med vernet å ta vare på:
- Et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert naturmangfold, medregnet arter, bestander, naturtyper og geologi
- Store alpine fjellmassiv med breer og spisse tinder med de høyeste fjelltoppene Norge
- Vakre og egenartet landskap
- Fjellvatn og vassdragsnatur
- Særprega geologiske forekomster
- Leveområde for villreinen
- Kulturminne.

Allmennheten skal mulighet for å ha til uforstyrret naturopplevelse gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I den første forvaltningsplanen for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde (1998) ble det allerede da pekt på at det var store verneverdier utenfor vernegrensene.

Forvaltningsplanen er nå under revisjon. Det foreligger et arbeidsutkast fra 2008, der de samme områdene er beskrevet med store verneverdier. Dette omfattet følgende naturtyper/områder som også har lav innsgrepstatus (lite naturinngrep):

Sjodalen vest: Hindflyene (Vågå)

Sjodalen vest: Leirungsdalen (Vågå, Øystre Slidre)

Områdene mellom Bygdin og dagens nasjonalparkgrense for Jotunheimen (Vang)

Området nord for Smørstadbreen, til og med Loftet (Lom)
Leirdalen øst, Illåbeen, Mytingsfjellet, Visdalen vest (Lom)
Visdalen øst, Gokkerdalen, Einsteinshovde, Såeggi (Lom).

Alle disse områdene er tatt med i Statsforvalterens forslag til utredningsområder som er lagt fram i møter med kommunene, organisasjoner, grunneiere etc. I tillegg kommer områder øst for fv. 51/Sjodalen mot Sel/Nord-Fron, videre østover i Øystre Slidre mot Langsua.

3.1.1 Verneverdiene – overordnet

Det var et mål å ha lavest mulige konflikter når man gjennomførte verneplan for Jotunheimen i 1980. Med et unntak holdt man seg til statsgrunn. Et mindre privat-eid område i Vang ble kjøpt av Staten og inngår i nasjonalparken. Det var et fokus på å holde grensedragningen godt inne på fjellet, i god avstand fra de viktigste lokale brukerinteressene og fra naturinngrepene som f eks. veger i dalførene. Dette førte til at vernet i stor grad kun oppfattet det indre alpine fjellandskapet. De tilgrensende og lavereliggende landskaps- og naturtyper rundt Jotunheimen har etter Statsforvalterens oppfatning derfor et utilfredsstillende vern. Av andre naturtyper som ikke er representert i dagens vern er lier, fjellflyer og lavereliggende og biologisk sett rikere naturtyper som grenser til de alpine fjellandskapet i Jotunheimen. Det er også flere høyalpine områder med breer og tinder over 2000 moh som er utenfor dagens nasjonalpark. Alle disse områdene hører geografisk og landskapsmessig til Jotunheimen som fjelløkosystem.

Øst for fv 51 gjennom Sjodalen er det store fjellområder med lav inngrepsstatus som strekker seg sammenhengende fra Refjellet (Sel og Vågå) i nord ned til Vinstre i Sør. Dette fjellpartiet har store areal med områder i høgdelaget 1300-1800 moh, oppbrutt av noen frodigere fjell- og seterdaler (Griningsdalen, Sikkilsdalen og Nedre Heimdalen). De høyereliggende fjellområdene her er forholdsvis rike områder i forhold til selve Jotunheimen i vest. Det er en del innslag av våtmark som gir grunnlag for en interessant og sjelden høyfjellsfauna bl.a. av våtmarks- og vannfugl vi ikke har tilsvarende godt representert ellers i regionen. Deler av disse våtmarkene har nasjonal/internasjonal verneverdi alene. Langsua-komplekset har arealer mest i 1000-1500 m høyde, det sentrale av Jotunheimen har arealdominans i 1500-2000 moh. De aktuelle fjellområdene imellom representerer en mellomting og en verdi i et vern av andre former av fjellnaturtyper som er atskillig mer produktive og med et høyere naturmangfold enn innenfor eksisterende Jotunheimen nasjonalpark. Dette vil da kunne samles i et helhetlig og stort vernekompleks med et rikt og variert naturmangfold. Området er følgelig ikke kartlagt, men ut fra foreløpige registreringer så er det funnet 74 rødlistearter innenfor dette området der 11 er direkte truet. En evt sammenbinding av verneområdene i Jotunheimen og Langsua vil danne et meget stort og variert økologisk nettverk og verneområde som vil rage svært høyt også i en internasjonal sammenheng.

3.1.2 Forslag til utredningsområder

Dersom kommunene gir aksept til å igangsette en verneplanprosess, skal det i første omgang fastsettes utredningsgrenser. Dette er grensene for hvor stort et område som skal kartlegges, hvilke aktører som skal involveres i verneplanprosessen mm. Gjennom verneplanprosessen skal det så utarbeides et forslag til verneområdegrenser. Utredningsgrensene settes gjerne ganske

vidt, for å være sikker på at en får vurdert alle nødvendige forhold, siden forhold som ikke er utredet, ikke kan tas inn i forslaget til verneplan. Men utredningsgrensene er dermed foreløpige, og *ikke* et forslag til vernegrenser. Ut fra de innspill Statsforvalteren har fått, ser vi det som formålstjenlig i flere av kommunene å legge fram flere alternativer til utredningsgrenser. Alternativene vil i ulik grad ta høyde for flere av innspillene og synspunktene som har kommet fram i den innledende prosessen, samtidig som de i ulik grad ivaretar de viktigste verneverdiene. Statsforvalteren har rangert områdene ut fra begge disse kriteriene.

Det vises til møtereferat der innspillene er referert, samt Statsforvalterens svar i de ulike møtene. Det er også gitt et sammendrag av innkomne skriftlige innspill. Det vises også til sammendrag av innspill, møtereferater fra/med ulike organisasjoner, fjellstyrer, Statskog mv bakerst i denne rapporten (kap 4). Fullstendige møtereferater med Statsforvalterens kommentarer og svar til innspill og spørsmål, finnes i vedlegget til denne rapporten.

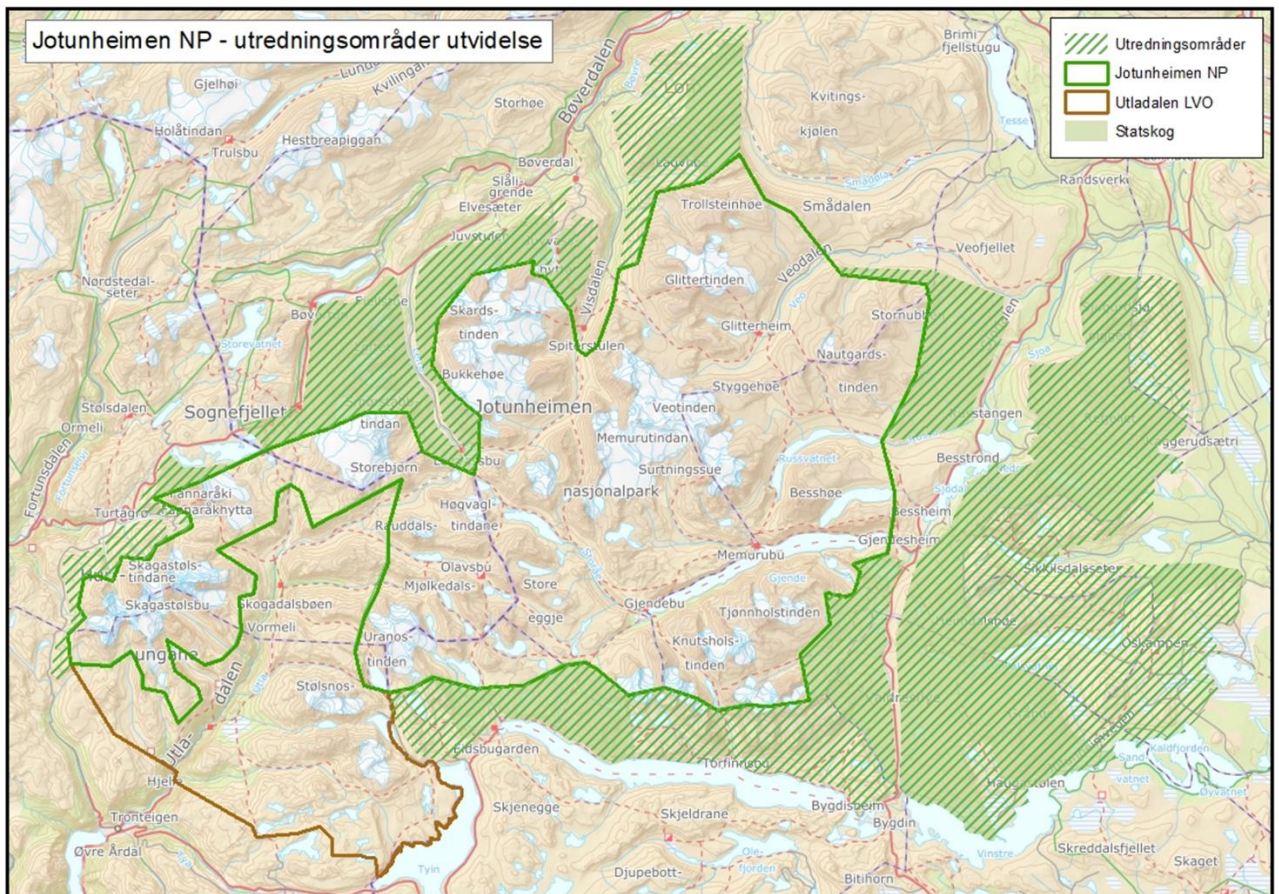

Fig 5. Forslag til grenser for et mulig utredningsområde for utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark. Det er dette kartet Statsforvalteren har hatt som utgangspunkt i møtene som er gjennomført i 2022. Arealene tilsvarer også det som Miljødirektoratet har ment skal være grunnlaget for dialogen med kommunene, organisasjoner og grunneiere.

Vang

Områdene som er spilt inn i Vang er arealene mellom Jotunheimen nasjonalpark og Tyin/Bygdin. I vest avgrenses arealene av vegen til Koldedalen, mot øst av kommunegrensen mot Øystre Slidre.

Verneverdier - naturforhold – begrunnelse for et vern

Områdene mellom Bygdin/Tyin og dagens nasjonalpark innehar store verneverdier. Landskapsmessig hører dette til de sentrale Jotunheimfjellene med høgalpint, vilt, vakkert og i stor grad urørt fjellandskap, jfr verneformålet. Her er flere fjelltopper på over 2000 moh, breer og u-daler som er karakteristisk for Jotunheimen. Et vern her vil også omfatte naturgradienten fra høyfjell og rikere lisider ned mot Bygdin samtidig som hele det enhetlige landskapsrommet på nordsida av Bygdin vil bli en del av verneområdet. Størstedelen av dette arealet er klassifisert som «inngrepsfrie naturområder» jfr. INON kartleggingen. Et vern i dette området vil gi et naturlig sammenhengende vernet naturområde mot både Bygdin og Øvre Leirungsdal-området i Vågå og Øystre Slidre. Risikoen for eventuelle uheldige arealdisponeringer opp mot dagens nasjonalparkavgrensing vil i framtida bli mindre. Området ligger dels på privat grunn og dels på statsgrunn. Den mest aktuelle verneformen dersom vern etter naturmangfoldloven er aktuelt, vil være nasjonalpark, da området har en lav inngrepsstatus og den landbruksmessige bruken kun er knyttet til beite. Området er ikke blitt systematisk kartlagt.

Fig 5 a. Bygdin sett vestover, med sentrale deler av Jotunheimen i bakgrunnen. Arealene nord for Bygdin på bildet, samt fjellmassivet Galdeberget nærmest til høyre, ligger utenfor dagens nasjonalpark (foto: Thor Østbye).

Vurdering og forslag til utredningsområder

Det er et større areal med Statsgrunn i Bygdins nordvestlige ende; Eidsbugarden fjelleiendom (gnr/bnr 6/267). Eiendommen strekker seg fra Langskavlen (1878 moh) og østover forbi Eidsbugarden til Slettmarkspiggen (2183 moh) og en rett linje sør til Bygdin. Eiendommen omfatter ca 1/3 av Bygdins nordbredde mot vest. Eidsbugarden fjelleiendom i Vang har sin egen historie. Staten kjøpte dette området i forbindelse med vernet i 1980. Kjøpet hadde til formål å sikre nasjonale friluftsinnteresser og viktige innfallsporter til Jotunheimen. En la forvaltningen av bruksrettigheter til et fjellstyre. Det ble forutsatt at vernereglene i Jotunheimen NP skulle gjelde dersom det var motstrid med fjellovens bestemmelser. Videre ble det forutsatt beiteavtalen for tamrein skulle hensyntas.

Det øvrige arealet nord for Bygdin/Tyin består av fem private sameiger (gnr/bnr 9002 / 23/34/38/35/12), og to private eiendommer (gnr/brn 6/2 og 6/66).

En overvekt av de private grunneierne som har uttalt seg er imot vern. Noen få grunneiere har likevel støttet et vern av de samme områdene. Enkelte har tatt til orde for et kompromiss der en verner bare de høgereliggende arealene, slik at en bevarer en sone mot Bygdin som ikke utredes for vern.

Statsforvalteren er enig i at grunneierne, fjellstyret og kommunen har forvaltet disse områdene bra. Vern etter naturmangfoldloven vil likevel gi et bedre og langsiktig vern for framtida. Et vern vil innebære en mye bedre sikring av områdene for ettertida løsrevet fra politiske konjunkturer og bit-for-bit forringelse av områdene. Motstanden i Vang handler mye om tap av selvråderett til arealer som er privateide. Statsforvalteren legger til grunn at det er lite av dagens bruk, dvs rettigheter etter fjelloven som begrenses gjennom et vern. Jakt, fiske, friluftsliv og utmarksbeite (bufe, storfe og tamrein) kan fortsette som før i et utvidet vern. Begrensingene i et vern vil i hovedsak ligge i forbud mot fysiske inngrep samt sterkere styring av motorferdsel. Se for øvrig kap. 2.1. Drift av den private turisthytta Torfinnsbu (gnr/brn 55/3) og forhold knyttet til privat hytte (gnr/bnr 6/66) på den Statseide eiendommen, kan hensyntas gjennom tilpasninger i verneforskriften slik det er gjort ellers i dagens nasjonalpark.

Utredningsalternativer

Statsforvalteren vil på bakgrunn av verneverdiene vi har kunnskap om i dag, samt de holdningene til vern som har framkommet lokalt fra grunneier-/ bruksiden, fremme tre alternativer til utredningsområder som vi ber Vang kommune ta stilling til:

Alternativ 1. Hele arealet mellom Bygdin og dagens nasjonalpark utredes for vern (fig 6). Dette tilsvarer det alternativet Statsforvalteren har presentert i de innledende møter med kommunen, og som er beskrevet i utkastet til forvaltningsplanen (2008). Det lages romslige buffersoner mot turistanleggene og hyttefelt på Eidsbugarden, ved Bygdin hotell og setrene på Fagerstrand og Hålistølen i tråd med innspill vi har fått i møter. Skravuren er grov, de ønskede buffersonene mot hytteområder/setre og turisthotell synes ikke i figuren. En får her muligheter til å få utredet et vern fra de høy-alpine områdene Slettmarkspiggen/Torfinnstind/Kalvåhøgdi og hele gradienten av naturtyper og arter ned til de rikere områder ved Bygdin samt hele det enhetlige

landskapsrommet mellom Bygdin og nåværende nasjonalpark. Dette er Statsforvalterens foretrukne alternativ.

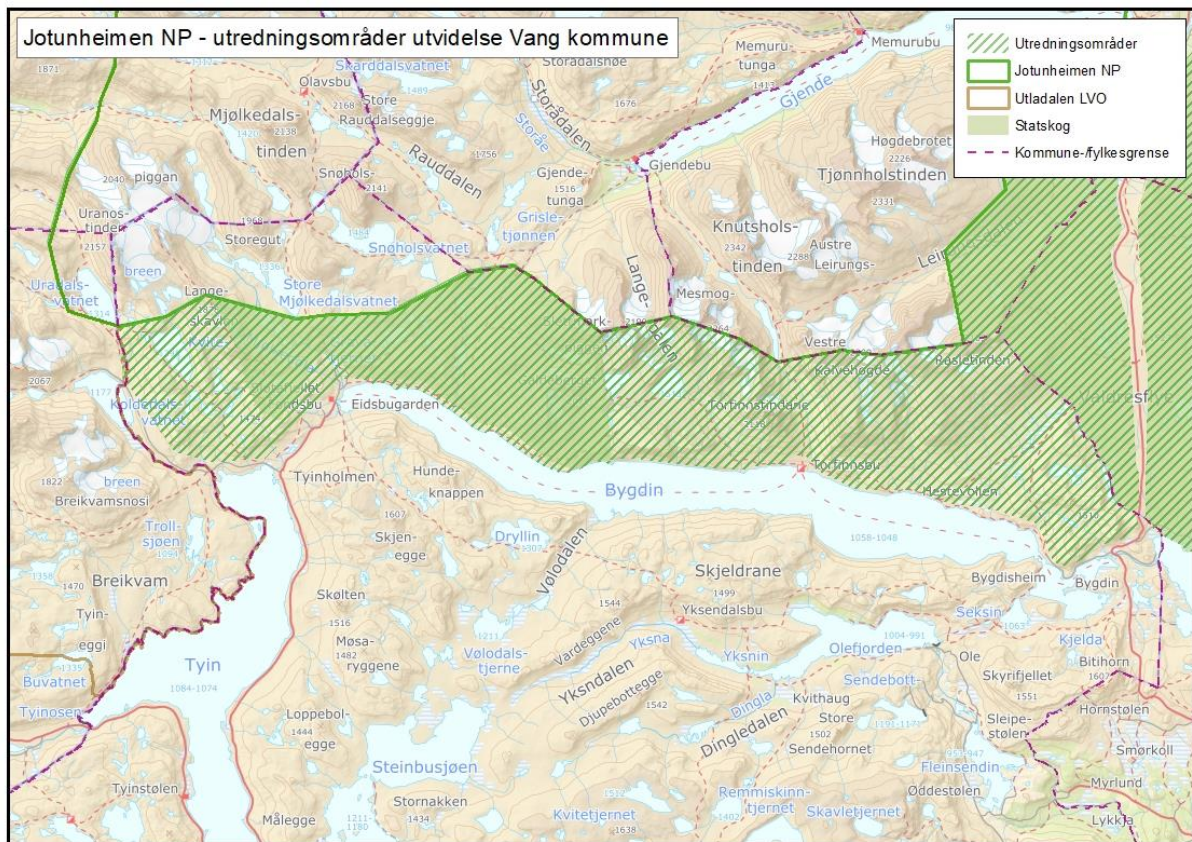

Fig 6. Alternativ 1 – hele arealet mellom Bygdin/Tyin og dagens nasjonalparkgrense utredes for vern. Statens eiendom markert med grønt, utredningsområder med skravur.

Alternativ 2. Det andre alternativet er at en beholder hele statens areal på gnr./bnr. 6/267 ned til Bygdin, men utover dette har en sone mot innsjøen Bygdin fra rundt 1300 moh og lavere som unntas for utredning for vern (fig 7).

Dette alternativet er delvis i tråd med noen av de forslagene til kompromiss som er kommet fram i møtet med grunneierne. En vil gjennom dette kunne legge til rette for et vern av det høyereliggende alpine fjellområdet som samsvarer helt med verneformålet for eksisterende Jotunheimen nasjonalpark. Gradienten ned mot Bygdin ivaretas til en viss grad på det som er statsgrunn. De private eiendommene blir mindre berørt, mens det blir statens eiendom som ivaretar verneverdiene ned til Bygdin. Dette samsvarer også med intensjonen bak statens kjøp av eiendommen. Dette alternativet har andre prioritet fra Statsforvalteren.

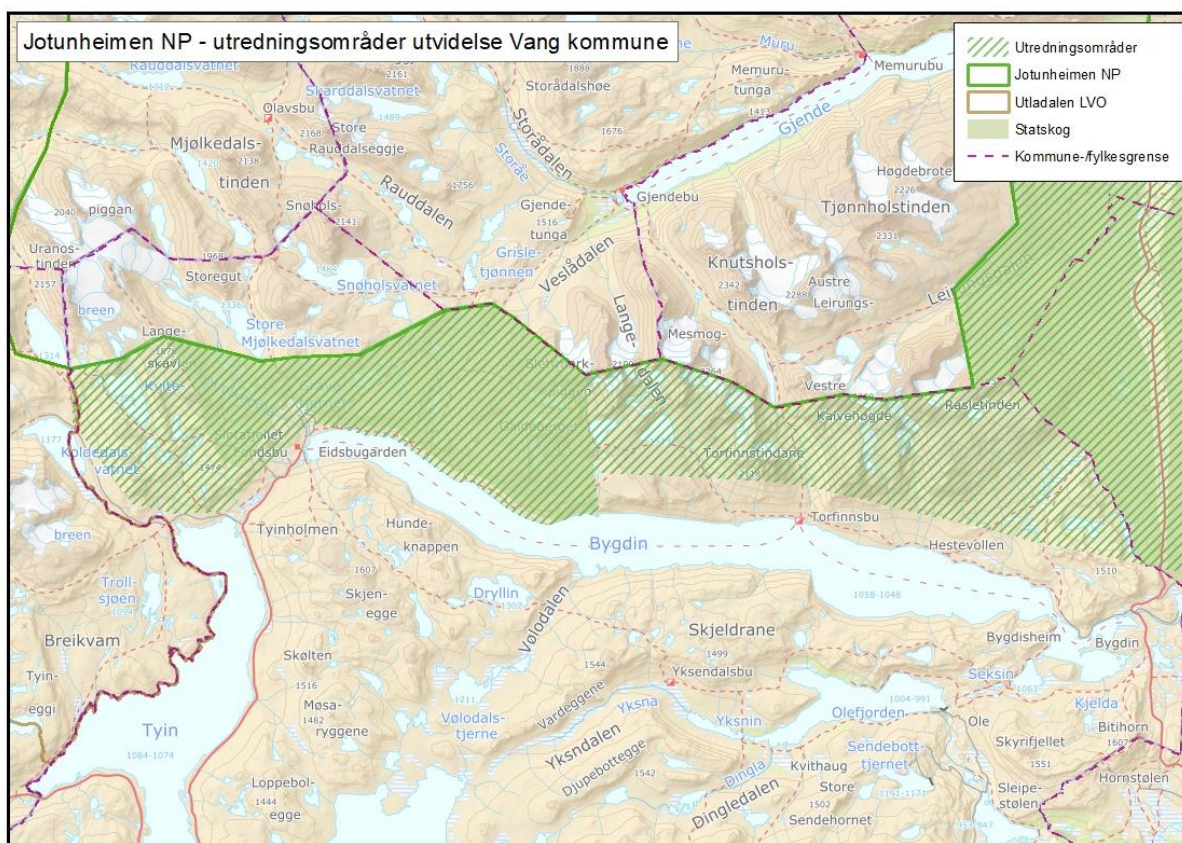

Fig 7. Alternativ 2 der en utelater et areal på privat grunn i ca 1300 moh fra utredningsområde for vern, men utreder vern av hele Statskogs eiendom nordvest for Bygdin.

Alternativ 3. Et tredje alternativ vi ber kommunen ta stilling til, tar som i alternativ 2 høyde for forslagene til kompromiss som kom fram i møtet med grunneierne. En utreder vern bare på de høyereliggende områdene, og beholder en sone som unntas utredning langs hele Bygdin og Tyin opp til ca 1300 moh – også på det arealet som eies av Staten (fig 8). Med dette alternativet åpner en for et vern av de mellom- og høyalpin sone som svarer direkte til dagens verneformål. En utelater da en sone mot Bygdin med de største lokale bruksinteressene og der det er en noe lavere inngrepsstatus. Av Statsforvalterens alternativer til utredningsområder vil dette ha tredje prioritet. Ulempen ved dette alternativet er at ingen av de biologisk rikeste områdene ned mot Bygdin vil bli omfattet av utredningsområdet og et mulig vern.

Kommunen står fritt til å vurdere andre alternativer der en ev. føyer arealer til eller trekke fra arealer i egne alternativer som de selv ønsker å ta stilling til.

Statsforvalterens prioritet er først alternativ 1 som det mest foretrukne, så alt 2 og 3.

Kommunen og flere grunneiere har ønsket at parkeringsproblematikken i Koldedalen, ved fylkesgrensen/vernegrensen til Utladalen landskapsvernområde, blir sett på i sammenheng med en ev verneplanprosess. Dersom kommunen går inn for et av alternativene 1-3, vil Statsforvalteren i Innlandet bringe dette spørsmålet over til Statsforvalteren i Vestland, jf de innspill vi har fått om dette.

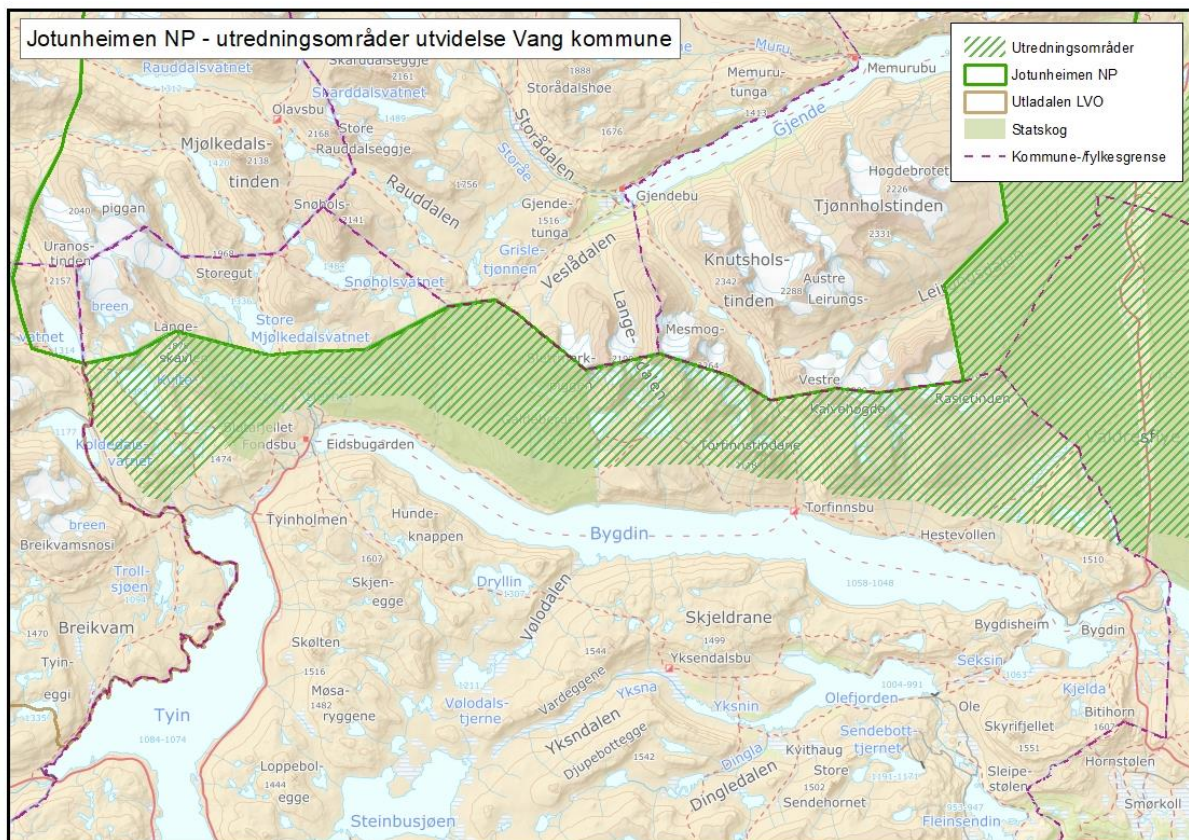

Fig 8. Alternativ 3 som legger opp til utredning av vern kun på arealer over ca 1300 moh.

Fig 8 a. Rikere naturtyper ned mot Bygdin. Dagens nasjonalparkgrense går ved Rasletind, fjelltoppen øverst til venstre i bildet (foto: Thor Østbye).

Øystre Slidre

Verneverdier - naturforhold – begrunnelse for et vern

Det er naturlig å beskrive arealene i Øystre Slidre som to delområder;

1. arealene vest for vegen over Valdresflya (fv 51). Disse arealene henger sammen med arealene i Vågå kommune som grenser direkte til dagens nasjonalpark i Leirungsdalen. 2. arealene øst for fv 51 og nord for Vinstre og Kaldfjorden.

1. Vest for fv 51

Området på sørsida av Gjende, Øvre Leirungsdal-området, er et område som har store naturverdier. En utvidelse av nasjonalparken ned mot vegen over Valdresflya i Vang, Øystre Slidre og Vågå kommuner vil gi et mer helhetlig og naturlig sammenhengende område uten vesentlige inngrep. Videre ville en økt mangfoldet av naturtyper innenfor nasjonalparken ved at flere landskapsformer, gode fuglebiotoper og frodige plantesamfunn (høgstaudeeng) hadde kommet med. Et utvidet vern vil kunne omfatte de nedre delene av Leirungsdalen som da vil omfatte hele våtmarkssystemet som drenerer i Øvre Leirungen.

Vestre Fisketjerne må framheves som et særlig rikt våtmarksområde som sammen med Øystre Fisketjerne har naturreservatkvaliteter. Disse to områdene har svært stor betydning som hekkeområde for våtmarksfugl, fjelljo og spurvefugl. De har også stor betydning som mellomlandingsplass (rasteplass) for gress, ender og vadefugl. Her forekommer også en del arktiske arter på trekk. Ingen andre lokaliteter i denne delen av Innlandet (tidligere Oppland fylke) kan på samme måte framvise en komplett fuglefauna knyttet til våtmark i høyfjellet. Hele 90 fuglearter er registrert, av disse er 25 på den norske rødlisten (2021). Fisketjerne ansees samlet som nasjonalt/internasjonalt verneverdige. Delområdet ligger kun på statsgrunn.

Fig 8 b. Fisketjerne på Valdresflya i Øystre Slidre. Ingen andre lokaliteter i denne delen av Innlandet kan på samme måte framvise en komplett fuglefauna knyttet til våtmark i høyfjellet (foto: Thor Østbye).

2. Øst for fv 51

Områdene øst for fv 51 og nord for Vinstre/Kaldfjorden er relativt store sammenhengende fjellområder uten tyngre naturinngrep. Området har fjell opp mot 1800 m høyde, og nord i området ligger Øvre Heimdalen som er et forholdsvis og frodig dalføre med få tekniske inngrep. Samlet sett er dette området viktig for å kunne oppnå en sammenheng med verneområdene lengre øst (økologisk korridor, sammenbinding). Bortsett fra Fisketjerne er området lite undersøkt, men det er samlet sett med arealene i Vågå øst for fv 51, Nord-Fron og Sel gjort registreringer av 75 rødlistearter derav 11 er direkte truet. Det er noe kunnskap om fuglefaunaen i våtmarkene i dette området, bl.a. i Døradalen, som viser at våtmarksfaunaen også her er rik med bl.a. truede arter. For Øystre Fisketjerne se beskrivelse ovenfor for Vestre Fisketjerne.

Statsforvalteren har i gjennomførte møter signalisert at det er de urørte fjellområdene som er mest interessante i vernesammenheng. Vi har derfor gitt signaler om at støls-/hytteområder langs Jotunheimvegen nord for Vinstre/Kaldfjorden ikke vil være med i vårt forslag til utredningsområder. 80-85% av arealet er statsgrunn, resten utgjøres av to private sameier (9002/20 og 9002/18) der Øystre Slidre kommune eier halvparten i gnr./bnr. 9002/18.

Vurdering og forslag til utredningsområder

Mesteparten av de foreslåtte arealene i Øystre Slidre er Statsgrunn. Det er i tillegg to private sameier; ett nord for Vinstre og et nord for Sandvatnet. I møtet med private grunneiere og seter-/hytteeiere gikk de aller fleste mot en utredning for vern selv om det ikke berørte seterområdene langs Vinstre direkte. Øystre Slidre fjellstyre er også imot vern i statsallmenningen. Hovedinnvendingene er at vern betyr økt ferdsel som vil innebære forstyrrelser for beitebruken, begrensinger for landbruksnæringen, samt at det blir et økende byråkrati. Dagens regelverk blir vurdert som tilstrekkelig også for forvaltning av områdene i framtida. Det var likevel noen som tok til orde for et kompromiss, dvs at en går lengre inn med vernet gjennom å holde seg over et gitt høydekote.

Statsforvalteren erfarer at skepsisen i stor grad er knyttet til forslaget om utviding av nasjonalparken til *østsiden av fv 51*, og at en ikke ser like store ulemper ved utvidelsene på vestsida. På vestsida vil bruksmønsteret neppe endres vesentlig, da det er allerede stor ferdsel/fritidsbruk fra fv 51 inn mot eksisterende nasjonalpark. Det er imidlertid også en god del ferdsel fra fv 51 og østover. Landbruksinteressene er større øst for fv 51, og en «åpner opp» et nytt større delområde for vern. I et evt. vern østover vil det bli viktig å innarbeide viktig å innarbeide nødvendige hensyn til landbruks-/beiteinteressene i verneforskriftene.

Statsforvalteren er enig i at grunneierne og kommunen har forvaltet disse områdene bra. Vern etter naturmangfoldloven vil likevel gi et sikrere vern for framtida, og innebærer et vern løst fra politiske konjunkturer og en bit-for-bit-forringelse av områdene. Motstanden mot vern i Øystre Slidre handler mye om bekymring for at verneområdet i seg selv vil generere økt ferdsel som er til ulempe for beitenæringen, økende byråkrati, samt at landbruksnæringen vil oppleve begrensinger. Statsforvalteren legger til grunn at det er lite av dagens bruk, dvs rettigheter etter fjelloven som begrenses gjennom et vern. Jakt, fiske, friluftsliv og utmarksarbeid (bufe, storfe og tamrein) kan fortsette som før i et utvidet vern. Begrensingene i et vern vil i hovedsak ligge i forbud mot fysiske inngrep samt sterkere styring av motorferdsel. Se for øvrig kap. 2.1. Høyere ferdsel i et område som er vernet, kan selvfølgelig påregnes. Det er imidlertid via

verneforskriftene enklere å styre ferdselen i et verneområde ved å si ja/nei til tilretteleggingstiltak, og å regulere bl.a. organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet. Fjellområder som grenser til de sentrale deler av Jotunheimen vil også ligge i en «skygge», der uansett vern eller ei, så vil det alpine landskapet med tinder og breer fortsatt tiltrekke mesteparten av de tilreisende som vil ferdes i fjellet.

Utredningsalternativer

Statsforvalteren vil på bakgrunn av verneverdiene vi har kunnskap om i dag samt holdningene til vern som har framkommet lokalt fra bruksberettigede og grunneiersiden fremme to alternativer til utredningsområder, som vi ber Øystre Slidre kommune ta stilling til:

Alternativ 1. Alternativet omfatter at hele arealet som tidligere er spilt inn øst og vest for fv 51 utredes for vern. Det lages romslig buffersoner mot seter-/hytteområder på nordsiden av Vinstre/Sandvatnet/Kaldfjorden i tråd med innspill vi har gitt møter (fig 9). Skravuren er grov, de beskrevne buffersonene mot hytteområder/setre etc. synes ikke i figuren. Det vil også bli en hensiktsmessig buffersone på hver side av fv 51 for å ta høyde for spesielle bruksinteresser langs veianlegget.

Mest aktuelle verneform er nasjonalpark, evt. landskapsvernområde på deler.

Dette er Statsforvalterens primær-alternativ.

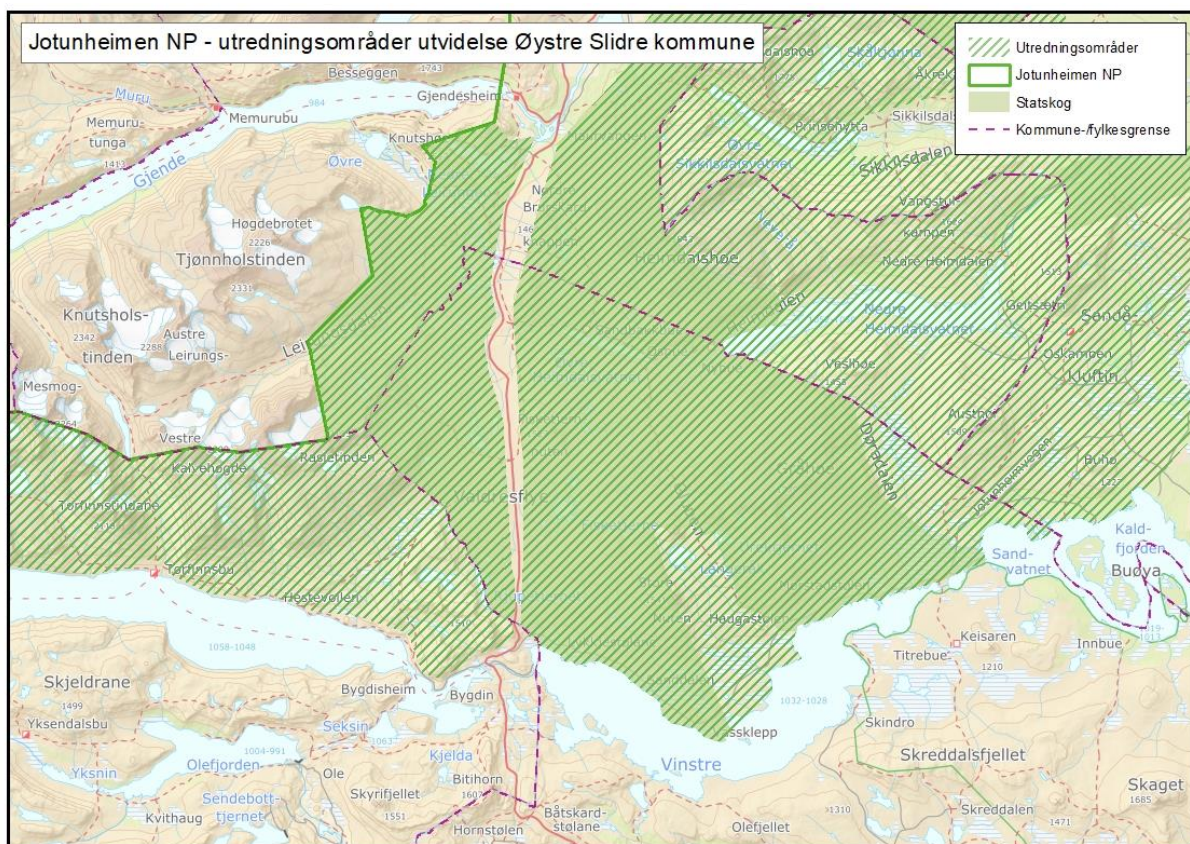

Fig 9. Alternativ 1. Arealene i Øystre Slidre øst og vest for fv 51 og nord for Vinstre/Sandvatnet utredes for vern. Arealene med bebyggelse (seter/hytteområder) på nordsiden av Vinstre holdes utenom utredningsområdet.

Alternativ 2. Statsforvalteren har registrert den lokale motstanden mot vern av særlig arealene øst for fv 51. Med bakgrunn i mottatte innspill legger vi derfor fram et redusert alternativ med et antatt lavere konfliktpotensial. Alternativet omfatter arealene på vestsiden av fv 51 samt et mer avgrenset areal i hovedsak over ca 1200 m øst for fv 51 som også inkluderer de viktigste høytliggende fjell- og våtmarksområdene. Alternativet omfatter også at to mindre delområder i Vågå utredes for vern (fig 10).

Utredningsalternativet vil omfatte de urørte høyereliggende fjellområdene fra Fisketjerne og Øvre Heimdalsvatnet i vest, sammenknytning til Sanddalstjeden naturreservat, samt vatnene Langeråkvatnet/Urektjernet, våtmarksområdene i Døradalen. Dette alternativet vil inkludere de mest verdifulle vann- og våtmarksområdene i dette fjellpartiet. I disse områdene er det registrert flere høyfjellsarter av våtmarksfugl, der flere har rødlistestatus. Alternativet er overveiende på statsgrunn, men for å inkludere vannmiljøene/våtmarkene, omfatter det mindre områder på privat grunn (9002/18 og 9002/20). For å få en helhetlig arrondering av våtmarkene i Døradalen samt de høyereliggende fjellpartiene inngår to områder i Vågå kommune; et på privat grunn i Nedre Heimdalen (Døradalen) og et areal på statsgrunn ved Nørdre Brurskadknappen/Heimdalsløse (se alternativ 3 i Vågå)

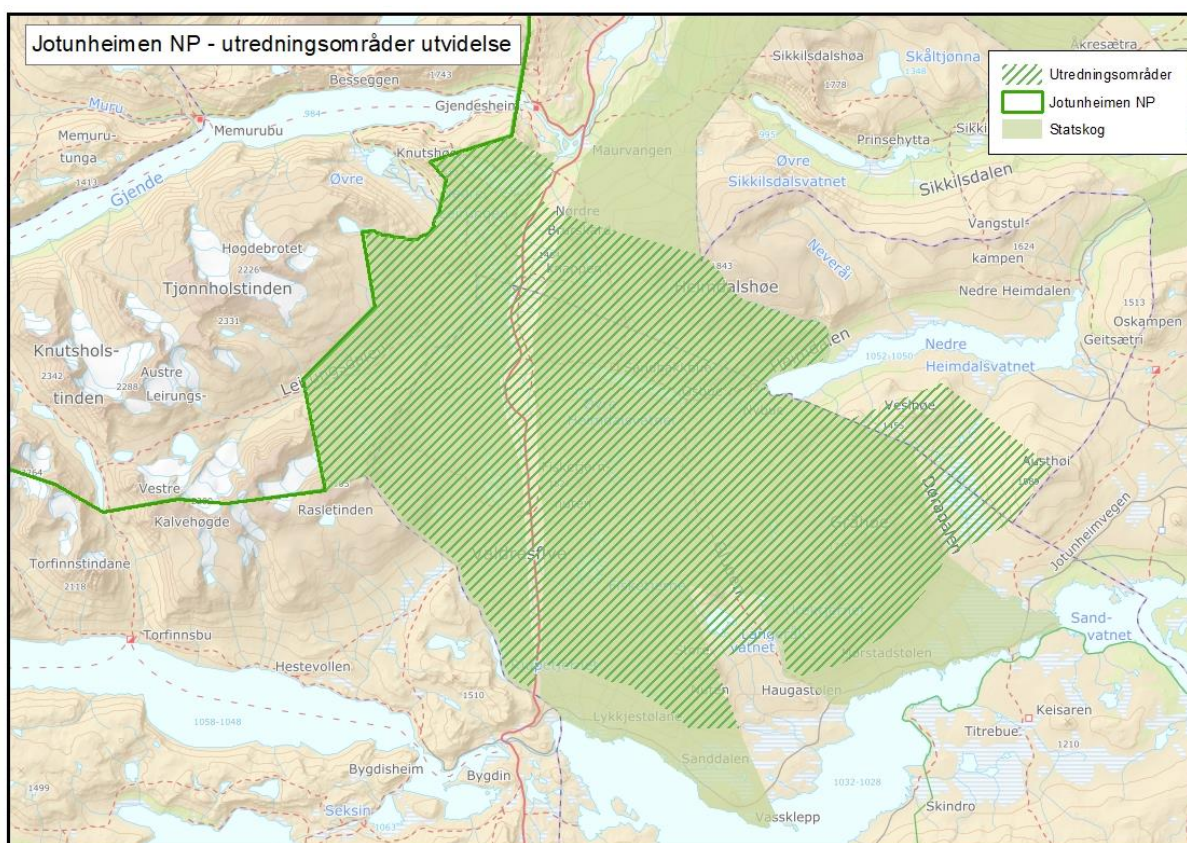

Fig 10. Alternativ 2. Alternativet omfatter østsiden av fv 51, et avgrenset areal over ca 1200 m øst for fv 51 som også inkluderer de viktigste høytliggende våtmarksområdene. Alternativet omfatter også at to mindre delområder i Vågå utredes for vern.

Alternativet tar høyde for en del av innvendingene fra lokale bruksinteresser gjennom å trekke et ev utredningsområde bort fra stølsområdene langs Vinstervatn og arealene med størst

landbruksmessig bruk som grenser til disse. Utredningsarealer på privatgrunn er også gjort minst mulige, men slik at det omfatter vann- og våtmarksmiljøene. Mest aktuell verneform er også her nasjonalpark, evt. landskapsvernområde på deler.

Kommunen står fritt til å vurdere andre alternativer der en ev. føyer arealer til eller trekke fra arealer i egne alternativer som de selv ønsker å ta stilling til.

Statsforvalterens prioritet er alternativ 1, så alt 2.

Fig 10 a og b. Fjæreplytt (øverst) og havelle fotografert ved Fisketjerne, Valdresflyas (fotos: Thor Østbye).

Vågå

Verneverdier - naturforhold – begrunnelse for et vern

Det er hensiktsmessig å beskrive de foreslåtte utredningsarealene i Vågå som tre delområder;

1. Hindflyin
2. Leirungsdalen
3. Nedre Heimdalen, Heimdalslø, Griningsdalen, Refjellet

1. Hindflyin

Verneverdiene knyttet til Hindflyin er flere. Dette er et inngrepsfritt fjellflyområde som grenser direkte til dagens nasjonalpark. Her er en landskapstype; «fjellfly», som i beskjeden grad er representert i dagens nasjonalpark. Det er kvartærgeologiske formelementer med et spesielt ravine/elvelandskap og rik berggrunn med tilhørende rik flora. I tillegg til disse naturkvalitetene, vil området kunne knyttes direkte til to naturreservater i Sjødalen; Baklie og Veogjelet, og nærhet til Stuttgonglie naturreservat på østsiden av fv 51. Området ligger på statsgrunn.

2. Leirungsdalen

Området på sørsida av Gjende, Leirungsdal-området, er et område som har store naturverdier. En utvidelse av nasjonalparken ned mot vegen over Valdresflya, Øystre Slidre og Vågå kommuner vil gi et mer helhetlig og naturlig sammenhengende område uten vesentlige inngrep. Videre ville verneområdet fått økt mangfold ved at flere landskapsformer, gode fuglebiotoper og frodige plantesamfunn (høgstaudeeng) ville kommet med i vernet. Et utvidet vern vil kunne omfatte de nedre delene av Leirungsdalen som omfatter hele våtmarkssystemer som drenerer i øvre Leirungen. Området ligger på statsgrunn.

3. Nedre Heimdalen, Heimdalslø, Griningsdalen, Refjellet

Områdene øst for fv 51 i Vågå er relativt store sammenhengende fjellområder med forholdsvis lav inngrepsstatus. Området har fjell opp mot 1800 m høyde, stedvis kalkrikt og har frodige daler med Nedre Heimdalen og Griningsdalen. Nedre Heimdalsvatn er regulert med overføring til Kaldfjorden. Ellers er dette et dalføre med få tekniske inngrep. Samlet sett er dette området viktig for å kunne oppnå en sammenheng med verneområdene lengre øst (økologisk korridor, sammenbinding) i Langsuakomplekset. Området ikke systematisk undersøkt, men det er samlet sett med arealene i Vågå øst for fv 51, Nord-Fron og Sel gjort registreringer av 75 rødlistearter derav 11 er direkte truet.

Vurdering og forslag til utredningsområder

De foreslåtte arealene i Vågå ligger på statsgrunn bortsett fra Nedre Heimdalen som er privat grunn. De private grunneierne har samlet gått imot en videre utredning av et vern, og mener dagens regelverk er tilstrekkelig og at de ønsker å videreføre dagens forvaltning av arealene.

Vågå fjellstyre har uttalt skepsis til noe mer vern på allmenningens arealer. Det er også noe skepsis til vern blant de som representerer beitenæringen i Vågå, men vi har et inntrykk at denne skepsisen er knyttet mest til et vern på østsiden av fv 51. Det er sterkere beitebruksinteresser på østsida, og området er tradisjonelt blitt mer skjermet for turismen en har knytta til Jotunheimen på vestsiden av fv 51. Lokalt frykter en mer konsekvensene av vern på østsiden med økende

ferdsel som en mener vil bli et resultat av et verneområde. I et ev vern vil det bli viktig å innarbeide nødvendige hensyn til landbruks-/beiteinteressene i verneforskriftene.

Arealene både på øst- og vestsiden av Sjudalen er av kommunen og grunneiere blitt forvaltet på en god måte. Vern etter naturmangfoldloven vil likevel gi et sikrere vern for framtida, og innebærer et vern av naturområdene løsrevet fra politiske strømninger og en bit-for-bit-forringelse av områdene. Motstanden mot vern i på privat grunn i Vågå (Nedre Heimdalen) handler derfor mye om tap av selvråderett til arealer som er privateide. Statsforvalteren legger til grunn at det er lite av dagens bruk, dvs rettigheter etter fjelloven som begrenses gjennom et vern. Jakt, fiske, friluftsliv og utmarksbeite (bufe, storfe og tamrein) kan fortsette som før i et utvidet vern.

Begrensingene i et vern vil i hovedsak ligge i forbud mot fysiske inngrep samt sterkere styring av motorferdsel. Se for øvrig kap. 2.1. Høyere ferdsl i et område som er vernet, kan selvfølgelig påregnes. Det er imidlertid via verneforskriftene enklere å styre ferdselen i et verneområde ved å si ja/nei til tilretteleggingstiltak. Områder som grenser til de sentrale deler av Jotunheimen vil også ligge i en «skygge», der uansett vern eller ei, så vil det alpine landskapet med tinder og breer i de sentrale områdene i Jotunheimen vil fortsatt tiltrekke mesteparten av de reisende i Sjudalen.

Utredningsalternativer

Statsforvalteren vil på bakgrunn av verneverdiene vi har kunnskap om i dag samt holdningene til vern som har framkommet lokalt fra bruksberettigede og grunneiersiden fremme tre alternativer til utredningsområder som vi ber Vågå kommune ta stilling til.

Alternativ 1: Hindflyin, Leirungsdalen, Nedre Heimdalen, Gringingsdalen og Refjellet.

Statsforvalteren ber kommunen ta stilling til hele det foreslåtte/skraverte området slik vi har presentert det i møter med kommunen og andre berørte (fig 5 lengre frem i rapporten). Dette vil muliggjøre en sammenbinding av verneområdene Langsua – Jotunheimen og vil danne et stort og økologisk robust verneområde som vernes for naturinngrep for ettertida.

Deler av området har noe inngrep i form av veg, noen hytter og reguleringsmagasin for vannkraft (Nedre Heimdalen) og veg/seterbebyggelse (Gringingsdalen). Deler av dette vil derfor være aktuelt som landskapsvernområde.

Alternativ 2. Som alternativ 3 nedenfor (Hindflyin og Leirungsdalen), men med to mindre delområder i tillegg som grenser til forslag til utredningsområder i alternativ 2 for Øystre Slidre kommune. Forslaget til kompromiss i Øystre Slidre (alternativ 2) omfatter de høyereliggende fjellområdene med verdifulle våtmarks/vannområder det er knyttet sjeldent og interessant fugleliv representativt for våtmark i høyfjell. For å kunne oppnå et vern av våtmarkene i Døradalen, og oppnå en forsvarlig avgrensing her, er det foreslått et mindre areal på privat grunn i Nedre Heimdalen i Vågå. I dette alternativet er det også foreslått et areal ved Heimdalsløp på statsgrunn for å få en landskapsmessig fornuftig arrondering av høyfjellsområdet i et ev vern (fig 11). Arealene i Vågå på østsiden av fv 51 er bare aktuelle dersom Øystre Slidre gir aksept for alternativ 2.

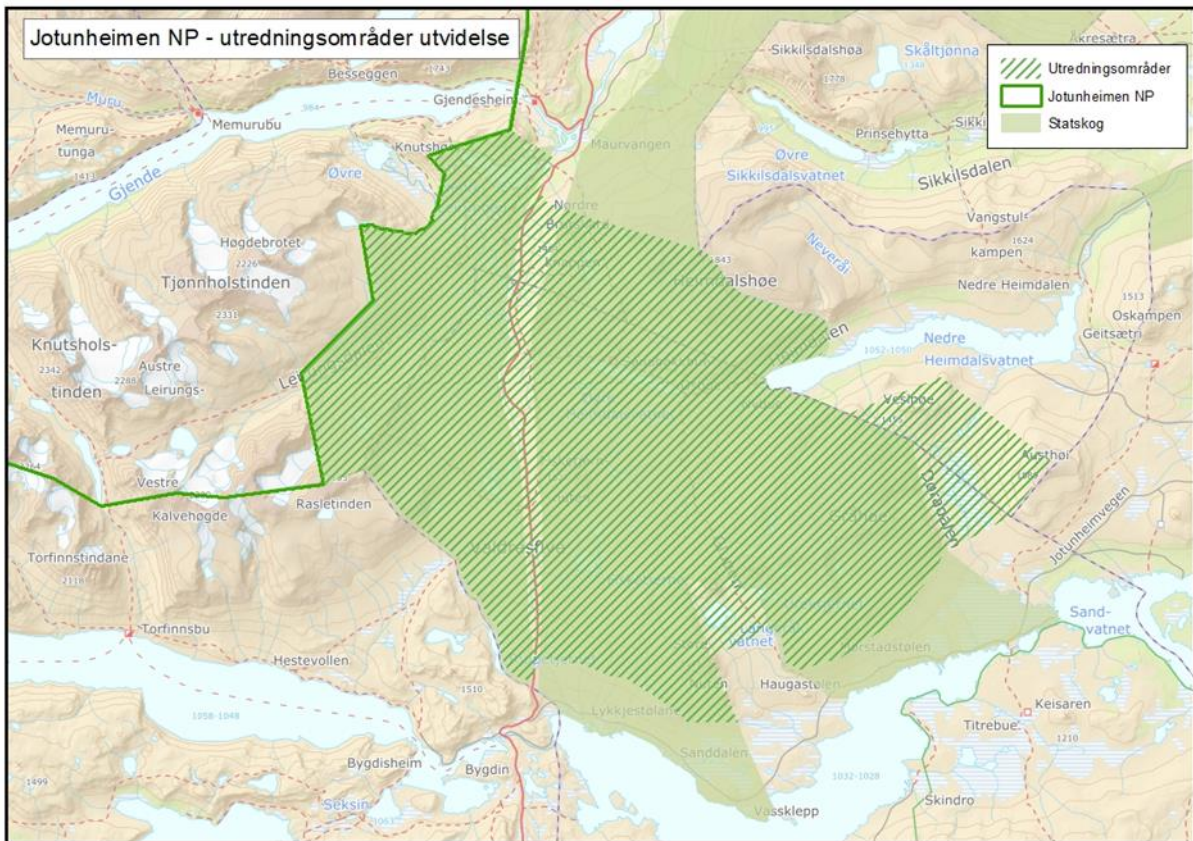

Fig 11. I alternativ 2 for Vågå inngår et areal i Nedre Heimdalen; Dørådalen for å verne om våtmarksområdene her. For å få en landskapsmessig fornuftig arrondering av høyfjellslandskapet inngår også et areal i Vågå på statsgrunn ved Heimdalshø. Arealene i Vågå på østsiden av fv 51 i dette alternativet er bare aktuelle dersom Øystre slidre kommune går for enten alternativ 1 eller 2.

Alternativ 3: Hindflyin, Leirungsdalen

Vi ber kommunen ta stilling til et redusert alternativ der kun de foreslåtte utrednings-områdene vest for fv 51 er med (fig 12). Statsforvalteren mener at ut fra verneverdiene er dette de viktigste områdene å få med i et ev. supplerende vern. Slik vi vurderer innspillrunden har disse noe lavere konfliktnivå i forhold til landbruksinteresser og er på statsgrunn i sin helhet. Det oppleves som noe enklere å få aksept da vernet, med ferdsel det kan medføre blir på vestsiden, mens østsiden er mer «forbeholdt» lokale bruksinteresser.

Statsforvalterens foretrukne alternativ er alt 1, så alt 2, til slutt alt 3.

Kommunen står fritt til å vurdere andre alternativer der en ev føyer arealer til eller trekke fra arealer i egne alternativer som en selv ønsker å ta stilling til.

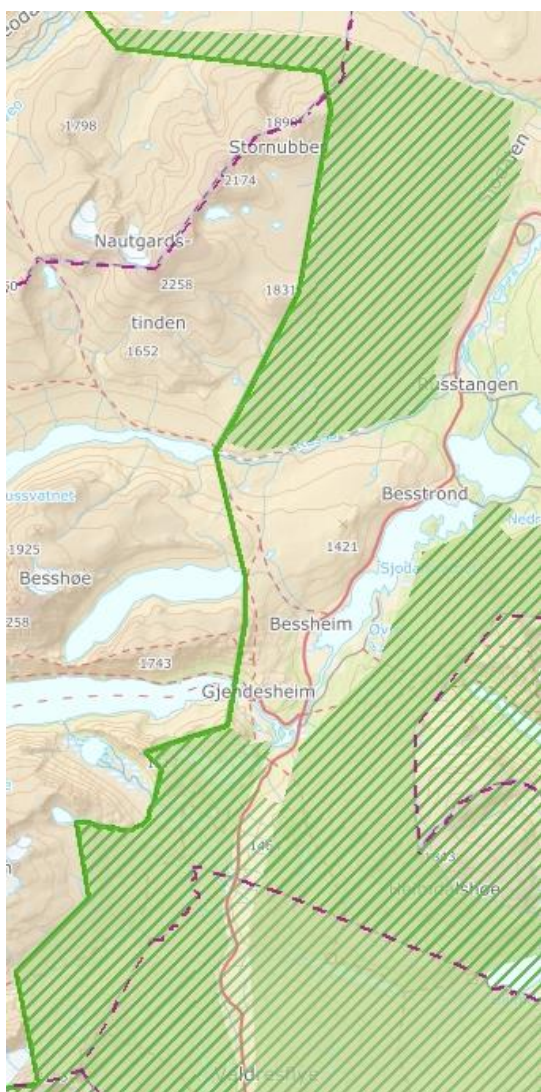

Fig 12. Alternativ 3; Hindflyin (øverst th) og Leirungsdalen (nederst th) representerer store verneverdier som grenser direkte til dagens nasjonalpark i Jotunheimen. Alternativ 3 i Vågå gjelder kun skraverte områder på vestsiden av fv 51 (tv).

Lom

I lom er det naturlig å beskrive de opprinnelige forslagene til utredningsområder i fire delområder:

1. Område nord for Smørstabbtindene; Storbreen, Hurrbreen Loftet, Leirdalen vest
2. Leirdalen øst, Heimre Illåbreen, Heimseterfjellet, Mytingsfjellet, Juvflye med Visdalen vest
3. Visdalen øst, Gokkerdalen, Lauvhøe, Einseinshovde, Såleggi
4. Veodalen sør (grenser til Hindflyin i Vågå)

I tillegg kan området Kvitingskjølen vurderes. Området er ikke tidligere spilt inn av Statsforvalteren, men er nevnt i dialogen med kommunen. Kommunen kan selv ta stilling til om de vil se nærmere på Kvitingskjølen i denne runden. Delområdet omtales i det videre under pkt. 5. Se for øvrig kap 4 for møtereferater og skriftlige innspill, samt vedlegg.

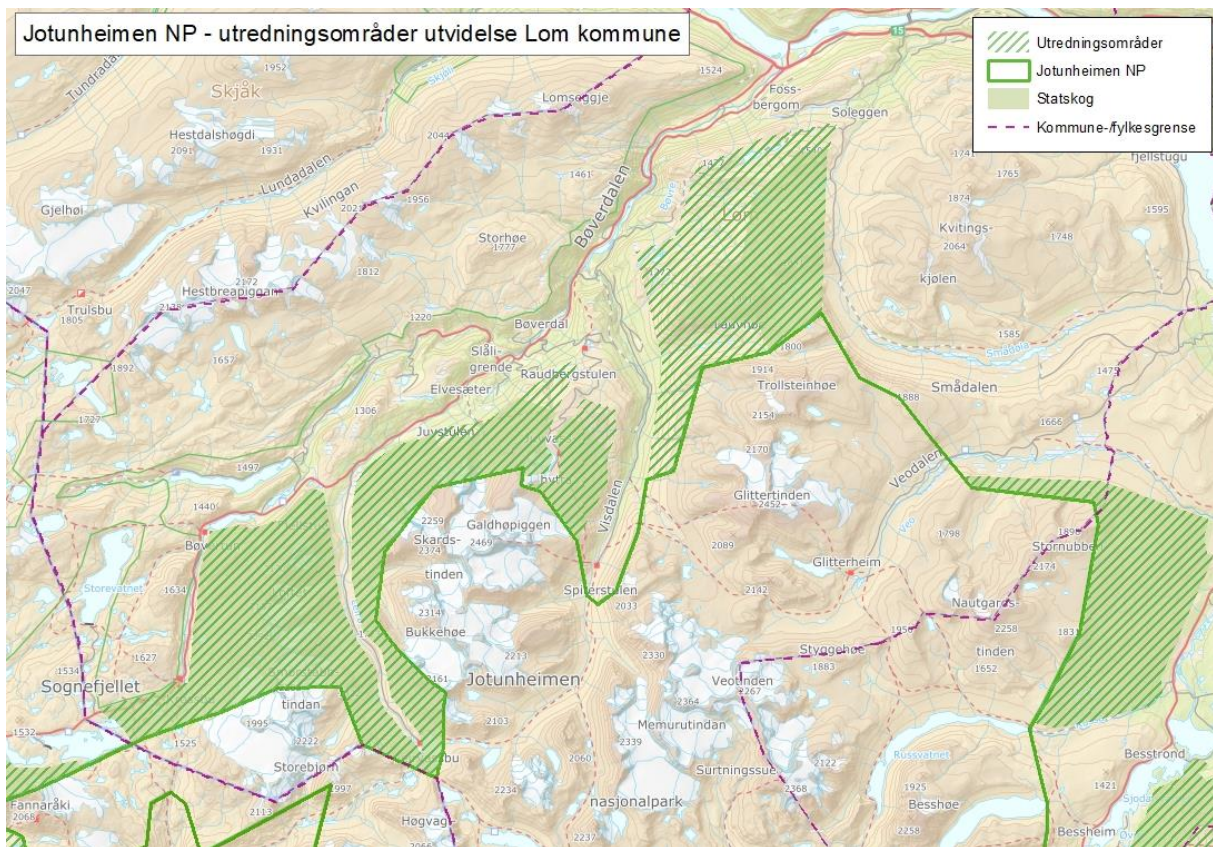

Fig 13 – Fire aktuelle delområder for utredning til vern; fra vest; 1. Storbreen/Loftet, 2. Leirdalen øst, Mytingsfjellet; 3. Visdalen øst, Gokkerdalen mot Såleggi; 4. Veodalen sør. 5. I tillegg ber kommunen også vurdere om et ønsker at Kvitingskjølen kan innlemmes i utredningsområdene,

Verneverdier - naturforhold - begrunnelse for et vern

1. Område nord for Smørstabbtindene; Storbreen, Hurrbreen, Loftet, Leirdalen øst

Området avgrenses av vegen til Leirvassbu, rv 55 gjennom Bøverdalen og Breidseterdalen. Landskapsmessig hører dette til de sentrale Jotunheimfjellene med topper over 2000 moh, flere breer og u-daler/botner. Området framstår som et høgalpint, vilt, vakkert og i stor grad urørt fjellandskap, jf. verneformålet. Størstedelen av dette arealet er også klassifisert som «inngrepsfrie naturområder» jf. INONs kartlegging. Det er knyttet store vitenskapelige interesser til Storebreen i Leirdalen. Området har stor opplevelsesverdi og har høy utfart. Området er forholdsvis lett tilgjengelig for ferdsel særlig fra Leirdalen, Krossbu og fra Bøverkinshalsen opp mot Loftet.

Fig 14. Parti fra området nord for Smørstabbtindene, mot Hurrbreen og Skagsnebb. Arealene er typisk høyalpint som ellers i dagens nasjonalpark og har høy utfart (foto: Harald Klæbo).

2. Leirdalen øst, Heimre Illåbreen, Heimseterfjellet, Mytingsfjellet, Juvflye med Vistalen vest

Dette området består egentlig av to delområder en vestlig og østlig del. Den vestlige delen av området avgrenses av vegen i Leirdalen i vest, runder videre Heimseterfjellet i høydelen 1000-1100 moh, under Mytingsfjellet og avgrenses i øst mot vegen til Juvasshytta, samt mot området som omfattes av reguleringsplan for Juvasshø – Juvasshytta – Galdhøpiggen. Denne reguleringsplanen omfatter også arealene til Klimapark 2469. De østlige arealene av dette delområdet går fra nasjonalparkgrensen på Juvflye i sørvest og ligger mellom 1200 moh-kota nordover Visdalen med reguleringsplan Juvasshø – Juvasshytta – Galdhøpiggen i vest. Reguleringsplanen omfatter de viktigste deler av den svært verdifulle polygonmarka på

Juvplataet. Området avgrenses mot en korridor langs vegen til Juvasshytta. Verneverdiene slik vi kjenner til de i dag er knyttet til at store deler av dette området er klassifisert som «inngrepsfritt naturområde» (INON 2018). Et vern her vil kunne omfatte et mer helhetlig landskapsbilde i den naturlige avgrensingen av Jotunheimfjellene mot nord i Leirdalen. En vil få med brearealer som i dag har mangelfullt vern; Dumhøbreen, Heimre Illåbreen, Storgrovbreen. En vil kunne sikre landskaps- og naturtypegradienten i Leirdalen fra i høgaltin sone i 2000 moh – til dalbotn. Dette er de eneste stedet i denne delen av Jotunheimen en kan få denne gradienten innenfor vernet.

3. Visdalen øst, Gokkerdalen, Lauvhøe, Einseinshovde, Såleggi

Området har lav inngrepsstatus og har som de øvrige delområdene i Lom store arealer uten tekniske inngrep. Geologisk tilhører de nærmeste arealene til dagsens nasjonalpark samme bergart som det øvrige i Jotunheim-massivet, men i nord fra Hovdelangtjønn og mot Såleggi, er det mer næringsrike bergarter som har gitt en interessant flora. I forhold til det vi vet nå er dette området det rikeste mht. biologisk mangfold, og da særlig vedr. botanikk. Det er flere rødlistede plantearter her.

4. Veodalen sør

Området henger sammen med foreslått det foreslåtte utredningsområde i Vågå kommune; Hindflyin. Delområdet som er i Lom vil bidra til å sikre landskap- og naturtypegradienten også på nordsiden av Nautgardstind/Stornubbenmassivet ned mot Veodalen.

5. Kvittingskjølen

Kvittingskjølen har ikke vært med i de arealene som er spilt inn tidligere i prosessen. Bakgrunnen for dette har vært en prioritering av de arealer som grenser direkte til dagens nasjonalpark, samt de arealer som muliggjør en sammenknytning av verneområdene i Jotunheimen, Sjodalen og Langsua i tillegg til kjente brukerinteresser. Dette betyr ikke at Kvittingskjølen ikke har verne kvaliteter. Området er blant det største inngrepsfrie områdene vi har utenfor fra før vernede arealer i Innlandet. Geologisk tilhører det Jotunheimmassivet. Fjellmassivet går opp i 2000 m høyde over havet. Til forskjell fra resten av Jotunheimen er det slakere formasjoner der fjellsidene er brutt opp av V-formede elvedaler i alle retninger. Selv med et mangelfullt kartleggingsgrunnlag innehar området flere rødlistearter knyttet til høyfellsfauna/flora. Området er rikt på kulturminner fra gammel reinsfangst. Viktig høstområde for tamrein. Lom Avløserlag – Vårdalen beitelag har sau i dette området, men beitebruken er mest knyttet til de lavereliggende deler.

Det heter fra oppdragsbrevet fra Miljødirektoratet at dersom det i dialogen med kommunene kommer opp lokale ønsker og aksept for vurdering av andre områder i kategorien nasjonalpark, skal dette avklares med Miljødirektoratet før oppstart. Statsforvalteren vil følge opp dette dersom kommunen ønsker å se på Kvittingskjølen som en del av et utredningsområde for vern.

Vurdering og forslag til utredningsområder

Delområde 1. Nord for Smørstabbtindane. Området ligger utelukkende på statsgrunn. Området har et typisk høyalpint preg og det har derfor ingen landbruksmessig betydning i form av utmarksbeite/setring/ beiteområder for tamrein, men stor betydning for friluftsliv. Området har i deler av året svært høy ferdsel og er lett tilgjengelig både fra Krossbu/Sognefjellet og fra Leirdalen. I og med at området har vært utenfor nasjonalparken har hjelpekorpsene gjennomført en del redningsøvelser her. Statsforvalteren mener samlet sett det er knyttet lite konflikter til et vern av dette området, gevinstene er å få et sterkere vern av områder som naturlig hører til Jotunheimfjellene, og som har store landskapsverdier. Aktuell verneform her er nasjonalpark.

Statsforvalteren ser det som viktig at hjelpekorpsøvelser kan kunne skje innenfor en ev. utvidet nasjonalpark i framtida.

Delområde 2. Leirdalen øst, Mytingsfjellet, Juvflye mm. Området ligger i hovedsak på statsgrunn sett bortsett fra et areal med privat eie ned mot Raudbergstølen (gnr/brn 180/2, og muligens de øverste deler av gnr/brn 115/12 og 1215/2-3,5-6), samt et areal ved Svartkampen (øst for vegen til Juvasshytta). Det er ikke framkommet sterke innvendinger mot dette området fra landbrukssiden. Området brukes periodevis av tamreinlaget, særlig sommerstid da reinen går mer spredt. Vi erfarer at så lenge vi holder oss ovenfor setermiljøene med setervoller på Ytterdalsetrene, Heimsetren, Lia sanden, Myttingje og Storhaugen/Slettede, er forslaget i mindre konflikt med landbruksinteressene. Det er likevel visse beitebruksinteresser i området. I beitelagene Leirdalen, Bøvertun, Raubergstulen og Myttingen er det seks beitebrukere med storfe, åtte drivere med sau. I et ev. verneområde må en ta inn tilpasninger til landbruksnæringen herunder beitenæringen. Videre må en ta høyde for Klimapark 2469 sine utviklingsmuligheter, samt avgrensing i forhold til reguleringsplan for Juvasshytta – Juvplatået.

Delområde 3. Visdalen øst, Gokkerdalen, Lauvhøe, Einseinshovde, Såleggi

Viktig beiteområde for tamrein sommar, haust og vår. Det er tre husdyreiere som har storfe på utmarksbeite i Visdalen og inn i Gokkerdalen. Disse går også delvis inn mot Hovdelangtjønn. Fra Meadalsiden er de ca 10 beitebrukere med sau på beitebeite mot Hovdelangtjørni/Søre Teppingje. I tillegg slippes endel storfe fra Meadalen som også beiter i disse områdene. Dette er det delområdet det knytter seg de sterkeste landbruksinteressene til, da i form av sau og storfe på utmarksbeite. Området har svært god beitekvalitet. Etter det vi erfarte på møtet med grunneiere/bruksinteresser i Lom, er det knyttet sterkest lokal motstand til dette delområdet. Bekymringen ligger i økende byråkrati for å få drive landbruk som i dag, samt at det skal bli vanskeligere å vedlikeholde/sette i stand vassveger. Det er også nevnt et behov for tilsynsbu i samband med beitebruk i Gokkerdalen – en frykter at det blir satt bom for slike tiltak. I et ev verneområde må en ta inn tilpasninger til landbruksnæringen herunder beitenæringen.

Statsforvalteren mener at et ev vern ikke vil begrense dagens beitebruk. Det er en fordel for verneverdiene at områder innenfor nasjonalparken blir beitet. Enkelte ting som utkjøring av saltstein mv, lar seg løse gjennom tilpasning av verneforskrift. Dette gjelder også istandsetting av tidligere brukte vassveger der det kan være rom for at vedlikehold av disse kan gis et generelt unntak. Nasjonalparkstyret for Jotunheimen har de senere år gitt tillatelse til enkelte tilsynsbuer i samband med reindrif/og bufe på beite. Det blir opptil styret å se på her i en ev framtidig utvidelse av verneområdet.

Delområde 4: Veodalen

Dette området i Lom henger sammen med delområde Hindflyin i Vågå. Det er derfor mest aktuelt å gå nærmere inn på dersom det skulle være aksept for å utrede Hindflyin for vern i Vågå. Vi har ikke registrert særlige konflikter i forhold til dagens bruk i forhold til et vern her.

Delområde 5. Kvittingskjølen Vi har ikke registrert særlige konflikter i forhold til om Kvittingskjølen legges til områder som utredes for vern. Vi tar derfor et visst forbehold her da dette området ikke tidligere har gått fram av kartgrunnlag som er presentert i ulike møter. Kartleggingen av holdningene her er derfor ikke tilsvarende de øvrige delområder i Lom. Mange av innspillene vi har likevel registrert har gått på at vegen/hjulsporene fra Sålell og over Fossesetrene må fortsatt kunne brukes til næringsøyemed og slik som i dag, dersom Kvittingskjølen ev. bindes sammen med utvidelsesarealene vestover. I et ev verneområde kan hensyn til næringsdrivende sin bruk av vegen innpasses i en verneforskrift.

Alternative utredningsområder

For flere av kommunene har Statsforvalteren presentert flere alternativer til utredningsområder. Disse alternativene har i ulik grad tatt høyde for de lokale innvendinger vi har kartlagt. I Lom henger ikke de 4 (5) forslagene til utredningsområder sammen og vi ser ikke som formålstjenlig å foreslå noe annet enn at alle områdene utredes for vern. Vi registrerer at det er mest lokal motstand mot delområde 3, men her er også de antatte verneverdiene størst mht. botanikk. Kommunen kan her ta stilling til om de selv ønsker å ha et alternativ der deler av den privateide grunnen holdes utenfor. Dette medfører i så fall reduserte verneverdier innenfor et ev. utvidelsesområdet. Del område 1 og 2 har store landskapsmessige verdier som svarer til dagens verneformål, her erfarer vi at det er noe lavere lokal motstand. Område 4 er bare aktuelt å ta inn dersom Vågå kommune gir aksept til Hindflyin. For område 5 viser vi til vår tidligere beskrivelse. Utover dette vil ikke statsforvalteren legge fram noen videre forslag til prioritering av områder i Lom, eller alternative soneringsgrenser. Kommunen står i denne fasen fritt til å si nei også til deler av utredningsområdene, som de står fritt til å legge til egne forslag til områder som de mener bør inn.

Nord-Fron

For Nord-Fron kommune er det hensiktsmessig å beskrive arealene i det foreslåtte utredningsområdet som to ulike delområder:

1. Sikkilsdalen
2. Nord for Kaldfjorden – Sandåa – Oskampen - Hinøgla

Verneverdier - naturforhold – begrunnelse for et vern

Sikkilsdalen

Selv om Sikkilsdalen tilhører et område med fattig berggrunn, er det et forholdsvis frodig dalføre med to større vatn. Fjellene omkring går opp i 1700-1800 moh. Som de fleste av de øvrige utredningsområdene til Jotunheimen, er det mangelfullt kartlagt. Det er registrert flere mindre myrområder langs Sikkilsdalsvatnene som er kategorisert som «viktig» ettersom bl.a. huldrestarr (NT) er funnet her. Det hekker fuglearter av nasjonalforvaltningsinteresse i Sikkilsdalen. Store deler av Sikkilsdalen er beitepåvirket da det har lang tradisjon med slipp av hester på beite i dalføret. Med veg, turistanlegg, setre og private hytter har de fremre delene en del naturinngrep. De indre delene har mer moderat inngrepsstatus. Samlet sett er landskapsvernområde den mest aktuelle verneform dersom kommunen skulle gå for å utrede vern her. Området er en del av den mulige aksen der en kan binde sammen verneområdene i Jotunheimen/Sjodalen sammen med verneområdene i Langsua (fig 5 og 15). Om området skal være relevant som en del av et verneområde, bør det være en aksept for å gå videre med tilgrensende arealer i Vågå kommune både mot nord (Griningsdalen), vestover (Sjodalen) og sørover (Heimdalen).

Nord for Kaldfjorden – Sandåa – Oskampen – Hinøgla

Nord for Kaldfjorden preges arealene av flatere myr og våtmarksområder som grenser mot Hersjømyrin (naturreservat) mot øst. Mot nord avløser fjell i 13-1500 moh (Oskampen) og Veslefjellkampen, før det går over i bjørkeskog ned mot elva Hinøgla. Området har en del inngrep særlig i form av veger; Jotunheimvegen fra Skåbu til Valdresflya, veger til hytteområder ved Kaldfjorden og Øyvattet, veg inn til Nedre Heimdalsvatn. Det krysser en del kraftlinjer gjennom området. Det slippes 700 storfe på beite i Espedalen bygdeallmenning som har større arealer i dette delområdet i Fron. Området er som øvrige lite kartlagt, men det er pr. i dag ingen kjennskap til rødlistearter/naturtyper av noe stort omfang. Vernekvalitetene her er med dagens kunnskapsgrunnlag først og fremst knyttet til at en binder sammen mer verdifulle områder i øst og vest og evt. nord til et sammenhengende kompleks av verneområder som da sikres mot flere tyngre naturinngrep for framtida. Ut fra inngrepsstatusen i dette området som er moderat, samt landbruksinteressene i området, er det landskapsvernområde som er aktuell verneform.

Vurdering

Arealene av utredningsområdet i Sikkilsdalen eies av staten v/Landbruks- og matdepartementet (LMD), vedlagt følger deres uttalelse. Arealet rundt «Prinshytta» eies av det norske Kongeparet. De er orientert om planene, men ikke kommet med en egen uttalelse. LMD mener i utgangspunktet arealene i dag forvaltes bra, men i et ev. vern i framtida er det viktig at det ikke pålegges restriksjoner på eiendommen som hindrer den bruken som er av eiendommen i dag. Bruksinteressene blir beskrevet i uttalelsen.

Arealene nord for Kaldfjorden tilhører Espedalen bygdeallmenning. Arealene fra Veslefjellkampen og ned mot Hinøgla er statsgrunn. Espedalen bygdeallmenning og Kvikne

/Skåbu grunneierlag har signalisert klar motstand mot et ev. vern på sine arealer. Motstanden handler mye om arbeid med søknader og mye byråkrati, langvarig arbeid med forvaltningsplanen for Langsua, økt tidsbruk for gjennomføring av landbrukstiltak tiltak i påvente av løyver, manglende erstatning for ulemper med et vern i Langsua. Fron fjellstyre har også gått imot et vern. Det vises til møtereferater der innspill er referert, samt Statsforvalterens svar i de ulike møtene også er gjengitt.

Statsforvalteren vil kort kommentere innvendingene allmenningen/grunneierlaget har kommet med. Langsua er et forholdsvis nytt verneområde, og det har tatt noe tid å få etablert forvaltningspraksis og få denne implementert i forvaltningsplanen. Etter forvaltningsplanen er vedtatt (2020), er det blitt innarbeidet å gi 4-årige tillatelser for gjentakende virksomhet. Verneforskriftene er utformet for å ivareta landbrukets interesser. For en del forhold innebærer dette noe mer søknadsprosedyrer, men vår erfaring er at dette går seg stadig mer til. Vi har likevel forståelse for at i et nytt verneområde kan søknadsprosedyrer oppleves tungvinte på forhold som en tidligere har kunne gjøre uten videre (f eks oppføring av gjerder, sankekvever, beitekultivering av nye arealer mm). Forvaltningen og landbruket i verneområdene må få til rasjonelle løsninger, slik at verneverdiene beholdes og samtidig som landbruksinteressene ivaretas.

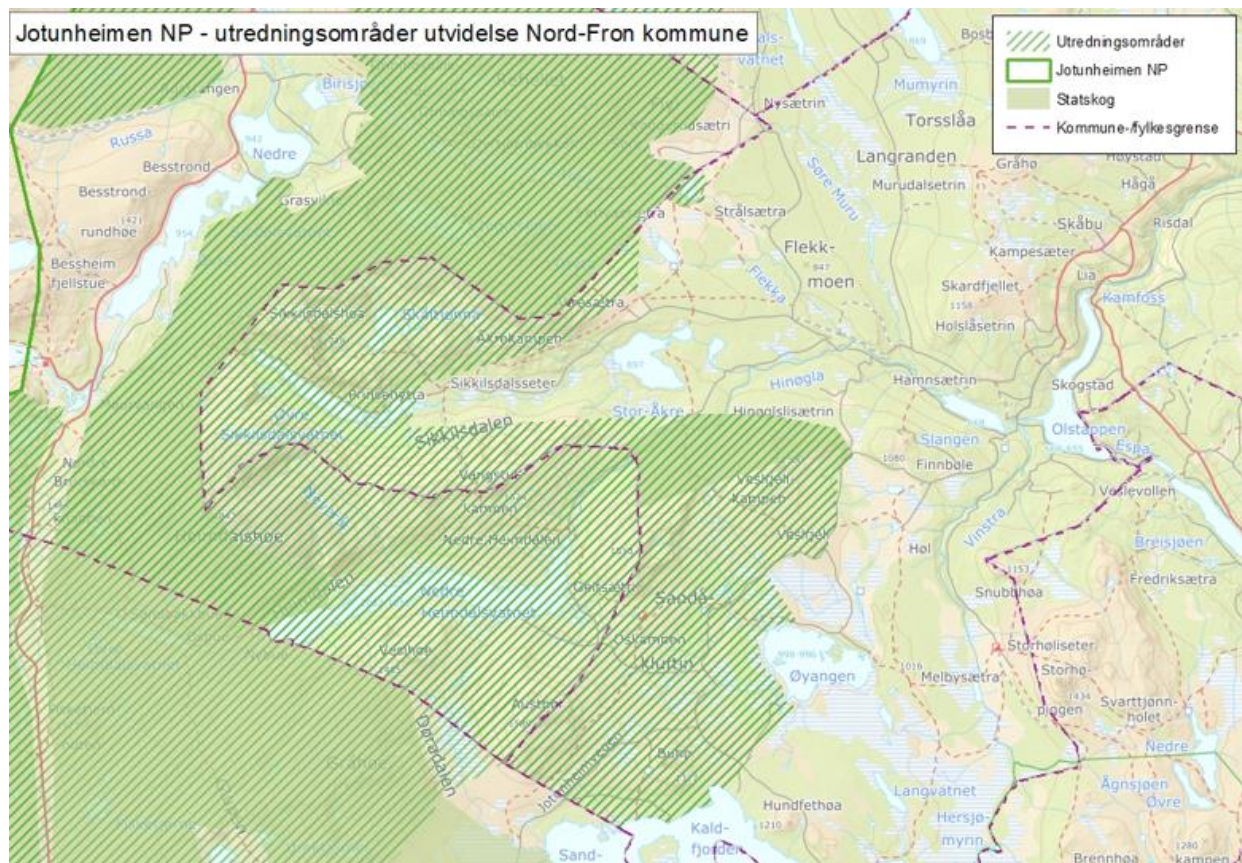

Fig 15. Foreslåtte arealer for videre utredning for vern i Nord-Fron kommune; Sikkilsdalen og arealene nord for Kaldfjorden – Sandåa – Oskampen – Hinøgla. Arealene grenser til Vågå og Øystre Slidre kommuner.

Utredningsalternativer

For flere av kommunene har Statsforvalteren presentert flere alternativer til utredningsområder. Disse alternativene har i ulik grad tatt høyde for de lokale innvendinger vi har kartlagt. For arealene som foreløpig er lagt frem i Nord-Fron kommune, ser vi det ikke som hensiktsmessig å foreslå noen konkrete alternativer i denne runden. Ut fra de innspill som vi har mottatt er det knyttet størst lokale motforestillinger til utredning av vern på arealene nord for Kaldfjorden – Sandåa – Oskampen – Hinøglå (Espedalen bygdeallmenning).

Dersom Vågå kommune skulle gi aksept for utredning av vern i Nedre Heimdalen og Griningsdalen, vil Statsforvalteren prioritere vern av Sikkilsdalen høyere enn arealene nord for Kaldfjorden – Sandåa – Oskampen – Hinøglå. Dette også på bakgrunn av områdets inngrepsstatus og motstanden mot ytterligere vern i Nord-Fron kommune. Kommunen kan selv ta stilling om den ønsker å ta stilling til utredningsområdet samlet, eller ta stilling til deler.

Fig 15 a. Fjellpartier nord for Jotunheimvegen i grenseområdene mellom Nord-Fron og Øystre Slidre (foto: Harald Klæbo)

Sel

For Sel kommune er det hensiktsmessig å beskrive foreslått utredningsområde som et område; Refjellsvatni – Holsfjellet

Verneverdier - naturforhold – begrunnelse for et vern

Refjellsvatni består av ni vatn der flere er kunstig oppdemt. Oppdemningen er i sin tid gjort for å bedre vilkårene for fiske i vatnene. Det er videre en del fiskebuer/hytter ved de største av vatnene. Holsfjellet går opp i godt over 1400 moh og henger sammen med Refjell i Vågå. Ved selve vatnene er det derfor en del naturinngrep og kulturpåvirkning. I et ev. vern vil landskapsvernområde være den mest aktuelle verneformen. Området henger sammen med et større område uten tyngre naturinngrep som utgjør foreslått utredningsområde i Vågå kommune.

Vatnene med omkringliggende våtmark er til en viss grad undersøkt. Området har et forholdsvis stort innslag av bl.a. våtmarksfugl knyttet til våtmarker i fjellet. Mange av disse artene hekker i området og Innlandet fylke har et stort forvaltningsansvar for disse. Dette gjelder i særlig grad myrhauk, lappspurv, svartand, sjøorre, brushane, fiskemåke, heilo, rødstilk, dobbeltbekkasin og svømmesnipe.

Fig 15 b – Parti fra Refjellsvatni (foto: Harald Granerud).

Fig 16. Aktuelle arealer i Sel kommune; Refjellsvatni – Holsfjellet. Arealet grenser til Vågå kommune.

Vurdering/anbefaling

Det foreslåtte utredningsområdet i Sel tilhører Øvre Heidal bygdeallmenning (gnr/brn 327/1). Bygdeallmenningen har gått klart imot at området utredes for vern. Hovedargumentasjonen for dette er at området vil være forsvarlig forvaltet av sameiet og kommunen i framtida. De viser til forvaltningspraksis for området til nå. Et vern vil hindre lokal utvikling av området, og vil trolig generere mer ferdsel som igjen vil påvirke naturverdiene i området.

Statsforvalteren registrerer en nokså omforent motstand i sameiet mot at området utredes for vern. Mye av motstanden handler om tap av selvråderett på privatrettslig grunn. Vi mener likevel at for å ivareta området best mulig for framtiden gjøres gjennom et vern etter naturmangfoldloven. Dette for å hindre nye naturinngrep i området, samt å sikre verneverdiene knyttet til vatn, våtmark og fuglefauna i området. Statsforvalteren ber derfor kommunen ta stilling til om området kan utredes for vern.

3.2 Videre prosess dersom aksept i kommunene

Dersom kommunene sier ja til videre utredning av noen av de framlagte alternativene til utredningsgrenser vil Statsforvalteren først ha en møterunde i kommunene for å drøfte den videre prosessen bl.a. med oppretting av lokale referanse-/arbeidsgrupper. Disse gruppene bør være på plass for å diskutere det videre opplegget, herunder da også innholdet i en oppstartmelding, jf. tidligere erfaringer fra verneprosesser f eks i Langsua og Hjerkin. Etter dette vil vi gå i gang med å sende ut melding om oppstart av verneplanprosess. Formålet med en oppstartmelding er å informere, innlede til medvirkning i prosessen og skape et godt grunnlag for å vurdere konsekvenser og utarbeide et verneforslag. Meldingen blir sendt ut med en frist for høringsinnspill. I meldingen om oppstart vil Statsforvalteren liste opp de temaer som det er aktuelt å utrede i forbindelse med en vurdering av et vern på de områder kommunen har samtykket i å gå videre med. Aktuelle temaer vil være utredning av flora og fauna, landskap/kvartærgeologi, landbruksinteresser, reiseliv/friluftsliv og kulturmiljø/kulturminner. Som en del av utredningene vil også virkningene/konsekvenser av et ev vern på ulike brukerinteresser vurdert.

4. Innspill i prosessen

Tabell 1. Sammendrag av innspill på møter og seinere skriftlige innspill. For Statsforvalterens kommentarer og svar til innspill gitt i møtene, se selve møtereferatene som følger som vedlegg til denne rapporten.

Vang	Se vedlagte referater for Statsforvalterens svar og kommentarer på innspill gitt i de ulike møtene i prosessen.
Orienteringsmøte Vang kommune 17. mars	<p>Dette var et første møte med kommunen for å orientere om arbeidet med supplerende vern, og for å få innspill til videre prosess. Kommunen sier det er viktig at det blir gjennomført et møte med grunneierne i Vang, synspunktene derfra er viktige. I en evt. prosess må en se på parkeringsutfordringene i Koldedalens samtidig. Reiselivet må også høres i saken. Kommunen er derfor innstilt å behandle spørsmålet om aksept for en verneplanprosess til høsten.</p>
Møte med grunneiere i Vang 3. mai	<p>Orientering fra Statsforvalteren om oppdraget gitt fra Miljødirektoratet, konsekvenser av et utvidet verv, innholdet i en verneforskrift.</p> <p>Innspill (sammendrag, se møtereferatet):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sammenslutningen av grunneierlagene har en gått imot et utvidet vern mellom Jotunheimen NP og Bygdin. • Privat hytte nord for Bygdin; en er imot utvidelse, det vil bli vanskeligere å få vare- og person transport med scooter til hytta, en verneforskrift kan lett endres med innstramninger, en nasjonalpark vi bare øke byråkratiet. • Parkeringsproblematikken i Koldedalen må løses, hvis det blir ja til et vern må dette tas i sammenheng. • Kommersiell guiding i Jotunheimen burde styres av grunneierne. • Det bør være mulig å tenke seg en mellomløsning dvs alternativ der en verner kun i de høyere høydelag, et godt stykke fra Bygdin. • Det er kritikkverdige at en ikke har en forvaltningsplan for Jotunheimen ferdig før en går i gang med planer for nytt vern. • Områdene mellom Bygdin og Jotunheimen NP er forvaltet bra av grunneiere Statskog og fjellstyret. NP-utvidelse vil gi mer trafikk, mindre selvråderett – en går mot et utvidet vern. • Mange arter er globalt og nasjonalt i tilbakegang, villmarkspregete områder forsvinner. Den beste måte å ta vare på områdene sør for dagens nasjonalpark for framtida er å innlemme det i dagens nasjonalpark. • Området ved Synsbekk bør ut av en ev. nasjonalpark, her er noen mindre buer, rester etter stølsdrift som kan bli tatt om igjen. Et kompromiss kan være å legge grensa høyere opp i lia bort fra Bygdin • En frykter at forvaltningsmyndigheten vil stramme inn vernereglene etter hvert.

	<ul style="list-style-type: none"> • Driver av seter ved Bygdin, viktig at seterdriften blir verdsatt – det er også her store verdier ligger. Det må sikres at vernebestemmelser slik at seterdriften skal fortsette som før. Hvis et nytt verneområdet har som formål å verdsette/ta vare på seterdriften vil en støtte et vern. • Det er viktig at et evt. nytt verneområde grenses slik at utviklingsmulighetene for Eidsbugarden sikres. <p>De fleste som tok ordet i møtet, var skeptiske/imot et utvidet vern. Motargumentene dreide seg stort sett rundt kulepunktene 1, 2 og 6 ovenfor. Enkelte tok til orde for at et kompromiss ville være akseptabelt, der en bare verner de høyereliggende områdene. Et par tok til orde for at et utvidet vern vil sikre verneverdiene best.</p>
<p>Innspill etter møtene, andre innspill - uttalelser:</p>	<p>Lars Skrinsrud: De private eiendommene har av Høyfjellskommisjonen 1953 blitt tilkjent eiendomsrett og forvaltningsansvar for området. En går imot at arealet mellom Bygdin og dagen NP blir vernet. En mener sameiene og forvaltning etter plan- og bygningsloven har hatt en god forvaltning og en ser ikke behovet for et vern. Verneforskrifter kan endres, ingen garanti for at jakt, fiske, reinbeite osv kan bli gjenstand for restriksjoner. Bekymringer for at det legges om til sammenhengende verneområder der tamreinen blir skvisa ut til fordel for villreinen. Jotunheimen NP er stor nok, forvaltningen har ennå ikke greid å rullere forvaltningsplanen for dagens område.</p> <p>Stein Sem-Jacobsen – eier av hytte 5 km øst for Eidsbugarden i utredningsområde; en går imot at området blir nasjonalpark. Dette vil vanskeliggjøre transport av materialer, bagasje og personer til hytta. Det vil også bli vanskelig å fornye de gamle hyttene på eiendommen. Vang kommune har i all tid skjøttet arealet bra etter plan- og bygningsloven. En nasjonalpark vil vanskeliggjøre gjennomføring av redningsøvelser. En bør kunne se på et vern av de høyereliggende arealene dvs Galgeberget, Gravarfjell, Høystakktjernet mv (hovedsakelig omfatter dette arealer over 1300 moh).</p> <p>Felles uttalelse fra grunneierne rundt Bygdin – grunneierne er klart imot at nasjonalparken blir utvidet med de private eiendommene nord for Bygdin. En mener at grunneierne selv har forvaltet og fortsatt ta vare på området på en bærekraftig måte gjennom utleie av reinbeiter, småviltjakt og støtte til næringsvirksomhet i området. Evt. tiltak blir behandlet etter plan- og bygningsloven som er tilstrekkelig i disse områdene.</p> <p>Kristoffer Kvame: plan- og bygningsloven er tilstrekkelig styringsverktøy for å bevare områdene. Tilgjengeligheten til områdene må økes. Vegen i Koldedalen åpnes for bilkjøring helt inn til tunnelutløpet.</p> <p>Lars H. Leine (medeier i Nybu sameie): trekker i tvil om kommunen kan gi aksept for utredning av vern på privat grunn. En antar</p>

	<p>rettsapparatet må inn for å avklare dette. Et vern vil hindre grunneier å skaffe seg inntekter på eiendommen, dette må kompenseres/erstattes av staten. Et nasjonalparkstyre vil være et nytt byråkratisk ledd.</p> <p>Tyinholmen v/Øystein Opdal - Utvidelse av nasjonalparken med antatte restriksjoner i forhold til ferdsel og utvikling i området vil skape usikkerhet for videre satsning og setter turistbedriften eksistens i fare. En kan ikke akseptere at deler av dette området som er i privat eie blir båndlagt som en mulig utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark. En aksepterer ikke at det innføres nye restriksjoner i bruk og ferdsel på anleggsveien i Koldedalen.</p> <p>Synsbekk sameige: sameiget er sterkt imot at grensene for nasjonalparken blir trekt ned mot/til Bygdin slik at de private sameigene her blir ein del av nasjonalparken og omfattet av de strengere restriksjonene som gjelder for verneområdet. Det kan komme ønsker i framtiden om bygging av flere fiskebuer, det kan komme planer om å ta opp stølsdrift igjen. Det må være mulig å kunne sette opp bygninger for fiske, jakt og beite. Alternativt må grensene trekkes høyere opp og bort fra Bygdin.</p>
<p>Øystre Slidre</p>	<p><i>Se vedlagte referater for Statsforvalterens svar og kommentarer på innspill gitt i de ulike møtene i prosessen.</i></p>
<p>Orienteringsmøte Øystre Slidre kommune 2. mai</p>	<p>Dette var et første møte med kommunen for å orientere om arbeidet med supplerende vern, og for å få innspill til videre prosess. Tidligere uttalelse fra Øystre Slidre kommune var ikke forankret politisk. Det er stor skepsis til et vern blant sentereiere – kommunen er en viktig seterkommune, det vises også til beitebruksplanen som vernemyndigheten anbefales og tilpasse nåværende og evt. framtidige områder til. Det er viktig at Vågås kommunes syn blir informert om så tidlig som mulig, områdene her må sees i sammenheng. Kommunen viser til erfaringene med Langsua som ikke er utdelt positive. Landbruksinteressene opplever det som byråkratisk å drive landbruk i de nye verneområdene der. Et toalett på Storeskag er av de få positive ting som har blitt gjennomført i kommunen. Viktig at grunneiere, setereiere og landbruksinteressene høres i saken før kommunen tar endelig beslutning</p> <p>SF presiserer at mulige kombinasjoner mellom landskapsvern, nasjonalpark og naturreservat kan være aktuelt. Det kan også være aktuelt å se på mindre deler av det som er nå foreligger som utredningsområder, dersom det er lokal aksept. For SF vil arealene vest for rv 51 samt områder på begge sider av Valdresflya (østre og</p>

	<p>vestre Fisketjerne), samt de de øvrige høyereliggende fjellområder med våtmarksområder ha de største verneverdiene.</p>
<p>Møte med grunneiere, setereiere bruksinteresser Øystre Slidre</p>	<p>Statsforvalteren var i innledningen tydelig på at det er de urørte naturområdene vi var interessert i forbindelse med et vern, mer enn selve seterbebyggelsen.</p> <p>De fleste som uttalte seg er skeptiske til og imot et utvidet vern av arealene i Øystre Slidre. I hovedsak dreier innvendingene seg rundt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bekymringer for økt ferdsel i et verneområde og de ulempene dette har for beitenæringen, begrensninger for næring og stølsbruk. <p>Det er frustrasjon rundt økt byråkrati innenfor verneområdene for en landbruksnæring som har vært her i lang tid, det vises til erfaringene i verneområdene i Langsua.</p> <p>Noen var mer positive til et vern, så lenge stølsdrift/utmarksbeite kan fortsette uten unødige hindre. Det ble også nevnt muligheter for å verne deler av det framlagte utredningsområdet (de høyereliggende delene).</p> <p>SF registrerer en god dialog om vanskelige spørsmål, og at vern av deler av området kan ha noe lavere konfliktnivå enn andre deler.</p>
<p>Innspill etter møtene, andre innspill:</p>	<p>Ann Christin og Odd Arne Rødningen, festere på Sandalen; Dagens forvaltning av områdene fungerer veldig godt. Fjellstyret tar hånd om dette på en svært god måte. Øystre Slidre er en kommune hvor reiseliv og landbruk betyr svært mye, det gir mange arbeidsplasser. Viktig med plass til alle. En er helt avhengig av lokal kunnskap for at dette skal fungere på en god måte for alle. Med bakgrunn i dette sier en klart nei til en verneplanprosess.</p> <p>Vinsterens støl og fiskebueigarforening v/ Marit Ingrid Håvi; Foreningens formål er å samle grunneierene og rettighetshavere langs Vinstervatn til i fellesskap å forvalte bruksretten til støler og fiskebuer, og rettighetene til andelshaverne i Jotunheimvegen. Langs Vinstervatn har det blitt drevet jakt, fiske og stølsbruk i flere hundre år. Det var opprinnelig nærmere 50 støler, men i dag er det knappe 10 støler i ordinær drift. Laget mener aktiv støling er det beste for å ivareta fjellressursene, og hindre attgroing av terrenget. Det viser seg at utvidet vern kan føre til større trafikk i området og dertil gnisninger mellom beitende dyr og besøkende da spesielt med løse hunder. Foreninga stiller seg derfor negative til supplerende vern av Jotunheimen og Langsua.</p> <p>Knut Melby (06.09.2022); Melby sameie støtter fjellstyret sitt syn på saken så langt.</p> <p>Jon-Erik Heggom (04.09.2022); Er helt imot utvidet vern av Jotunheimen. Det er vernet alt for mye som det er. Øystre Slidre kommune forvalter arealene godt nok.</p> <p>Ole Gunnar Skrebergene, Anders Skrebergene, Nils Skrebergene, Nils Arne Skeie (05.09.2022); Som stølseiere ved Vinsteren er det ikke</p>

	<p>ønskelig med utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark eller noen annen form for vern enn det som er i dag. Kommunen og fjellstyret forvalter området på en god og forsvarlig måte. En ønsker ikke ytterligere byråkrati i forbindelse med forvaltningen av området. Ved å utvide nasjonalparken for å gjøre området mulig mer attraktivt for bruk, vil dette kunne medføre økt trafikk og dermed med slitasje på utmarksområdet og uro for beitedyr og dyreliv.</p> <p>Nils Arne Skeie m fl. – en ønsker ikke utvidelse av nasjonalparken, kommunen og fjellstyret forvalter dette godt nok i dag, en ønsker ikke mer byråkrati, en utvidelse vil føre til mer ferdsel og dermed slitasje og uro.</p>
Øystre Slidre fjellstyre - uttalelse	<p>Øystre Slidre Fjellstyre har innhentet uttalelser fra Øystre Slidre Jeger- og fiskeforening, Fram Reinlag, Innlandet Bondelag, Beito Husky tours. Disse står referert og gjengitt i uttalelsen fra Øystre Slidre fjellstyre (vedlagt).</p> <p>Øystre Slidre fjellstyre ønsker ikke en utvidelse av Jotunheimen NP i våre områder. Etter vårt syn er statsallmenningen vår allerede godt ivaretatt, og vi ser derfor ikke at det vil være positivt for området, oss eller våre bruksberettigede med større verneområde.</p>
Vågå	<i>Se vedlagte referater for Statsforvalterens svar og kommentarer på innspill gitt i de ulike møtene i prosessen.</i>
Orienteringsmøte, Vågå kommune, 8. april.	<p>Dette var et første møte med kommunen for å orientere om arbeidet med supplerende vern, og for å få innspill til videre prosess. Kommunen har allerede gjort vedtak om å bli tatt ut av verneplanarbeidet. At kommunen kan bestemme selv om de vil inn i en verneplanprosess, samt at det er mulig å trekke seg i løpet av prosessen, er en ny opplysning for kommunen. Kommunen inviterer Statsforvalteren til et møte i kommunestyret for å be om et nytt klarsignal for å kartlegge synspunkter bedre. Kommunen mener bruksinteresser som beitebruk, tamreinnæringen, Langmorkje Almanning, private grunneiere er viktig å høre i saken.</p>
Kommunestyremøte i Vågå, 19. mai.	<p>Statsforvalteren i Innlandet orienterte om forslag om mulig utvidelse av nasjonalparker. Ordfører mener det er grunnlag for å ta saka opp på nytt. Enighet om dette (det foreligger ikke referat fra møtet).</p>
Vågå fjellstyre - uttalelse	<p>Med bakgrunn i de interessene som fjellstyret skal ivareta, er Vågå fjellstyre skeptisk til at det blir igangsett en verneplanprosess med tanke på utviding av Jotunheimen nasjonalpark, samt aktuelle område på austsida av Sjodalen i Langmorkje statsallmenning.</p> <p>Fjellstyret skal etter fjellova ivareta bruksrettsinteresser, dvs. de jordbruksmessige bruksrettene og rettigheter til jakt, fangst og fiske. Vi meiner at disse interessene blir godt ivaretatt uten vern, og at dagens forvaltning generelt kan vise til det. Fjellstyret frykter også at</p>

	<p>vernestatus vil medføre en vesentlig merøkning i trafikken, som kan være negativt for seter- og beitebruk, natur- og dyreliv. På østsiden av Sjødalen er det generelt liten trafikk i dag.</p>
<p>Møte med bruksinteresser, Vågå 20. september.</p>	<p>Russdalen beitelag har areal i eksisterende Jotunheimen nasjonalpark. Det har vært god dialog med forvaltningen om ulike tiltak hele tida. Har fått løyve til egen gjeterbu, bru over Blåtjønnåe mv. Ved en ny utvidelse av verneområde må en også tilpasse regelverket slik at det er hjemmel for nødvendige innretninger for beitebruken i framtida; t.d. stasjoner for samband, bruk av droner, og liknende.</p> <p>Fra flere uttrykkes det skepsis til vern øst for rv51, det er sterkere beitebruksinteresser her, og dette er vanskeligere å kombinere med høyere profilering og økt friluftsliv.</p> <p>Det ble også fokusert på de problemer profilerte innfallsporter har med hensyn til forsøpling, toalettforhold, løshunder og på samme stedene beitedyr. Dette må bli tema i en eventuell verneplanprosess.</p> <p>Det ble stilt spørsmål i hvordan oppkjøring av skiløyper ville bli håndtert i et eventuelt vern. Det ble også kjørt opp barmarksløyper i deler av det som er utredningsområdet. Spørsmål om hvordan permanente lavvoer blir håndtert etter et vern.</p> <p>Tamreinnæringen opplever ikke ulemper med nasjonalparken slik det er i dag. Har fått tillatelse til bruk av nødvendige virkemiddel i reindriftsforvaltninga (eks. drone, snøscooter). For reindrifta er det en fordel med vern mot nedbygging av areal for vindmølleparker og hytteområder. Det påpekes at bruken på østsida er annleis enn innen areala inntil eksisterende nasjonalpark på vestsida. Området i aust har vært sterke beitebruksinteresser, og en bør være bevisst på at en nasjonalparkstatus på østsida fort kan skape økt interesse for friluftsliv i dette området.</p>
<p>Møte med grunneiere Nedre Heimdalen (teams), 28. sept.</p>	<p>Hovedsynspunktet er at en er imot vern etter naturmangfoldloven på arealene i Nedre Heimdalen – dette står alle grunneierne bak. En ønsker ikke et vern på det privateide området her. Dette begrunnes med at en får et økt byråkrati med å ha et nytt organ som skal behandle de samme sakene som kommunen behandler. Dessuten mener grunneierne at å ha området som LNF-3 område i kommuneplanen er et tilstrekkelig vern. Dette legger allerede store begrensinger på hva som er tillatt av inngrep i dag. Grunneierne er samstemte i at deres intensjon er å holde området urørt for framtida.</p>

Lom	<i>Se vedlagte referater for Statsforvalterens svar og kommentarer på innspill gitt i de ulike møtene i prosessen.</i>
Orienteringsmøte Lom kommune 18. mai	<p>Dette var et første møte med kommunen for å orientere om arbeidet med supplerende vern, og for å få innspill til videre prosess. Kommunen har allerede gjort vedtak om å bli tatt ut av verneplanarbeidet. At kommunen kan bestemme selv om de vil inn i en verneplanprosess, samt at det er mulig å trekke seg i løpet av prosessen, er en ny opplysning for kommunen. Kommunen inviterer Statsforvalteren til et møte i kommunestyret for å be om et nytt klarsignal for å kartlegge synspunkter bedre.</p>
Lom kommunestyre 21. juni	<p>Statsforvalteren i Innlandet orienterte om forslag om mulig utvidelse av nasjonalparker, og premissene for arbeidet. Kommunestyrevedtak: «Lom kommune gjev tilslutning til at Statsforvaltaren i Innlandet set i gang ein ny prosess med utgreiing av moglegheiter og utfordringar knytt til utviding av Jotunheimen nasjonalpark. Kommunen tek med dette vedtaket ikkje stilling til spørsmålet om utvida vern kan akseptertast, eller til kva for konkrete område som eventuelt er aktuelle for utviding av nasjonalparken».</p>
Informasjonsmøte setereiere, grunneiere 22. september	<p>Vassveier i verneområdene er en utfordring. Det ble i Breheimen satt vilkår for vedlikehold av vassveiene som er vanskelig å etterleve. Det er vassveier i Vidsdalen dvs innenfor utredningsområde, en har ønske om å bruke maskiner for å istandsette denne.</p> <p>Den tydeligste skepsisen/motstand ble uttrykt mot delområdet Gokkerdalen – Lauvhøe – Smådalen. Her er det de største landbruksinteressene i form av beite, behov for vedlikehold av vassveger, behov for tilsynsbu. Det ble påpekt at langs vegen gjennom Smådalen er det mye næringstrafikk, en er bekymret for at et ev vern vil legge begrensinger her. En er og skeptisk til mer søking og byråkrati rundt tiltak i landbruket.</p> <p>Det ble også uttrykt støtte til planene om utvidelse. Dette er den beste måten å bevare nasjonale naturverdier for ettertida.</p> <p>En savner en mer kvantifisering av naturverdier som inngår i verneplanene. En mener også det blir lettere å ta stilling til et ev. vern når vernegrensene blir mer konkrete.</p>
Lom fjellstyre - uttalelse	<p>Lom fjellstyre er skeptiske til at det blir satt i gang en prosess for utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark som skissert i forslaget. Fjellstyret skal i første rekke ivareta utøvelse av bruksrett samt jakt, fangst og fiske på statsallmenningen. Vårt syn er at arealene som er foreslåtte på statsallmenningen i Lom blir godt ivaretatt uten vern, og at vi over tid kan vise til ni forvaltning som ivaretar og balanserer landbruk, naturvern og friluftsinnteresser på en god måte. Vernestatus øker områdenes attraktivitet for friluftsliv og som reiselivsprodukt. Jotunheimen har årlig mange tusen besøkende, et antall som i ulik grad kan gi negative konsekvenser for både seter- og beitebruk, natur-og dyreliv. Fjellstyret mener forvaltningen i dag har</p>

	<p>for få ressurser og virkemidler til veiledning, besøksforvaltning, tilrettelegging, tilsyn, restaurering og skjøtsel i verneområdene. Vi mener at en utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark kan gi negative konsekvenser for bruksrettsutøvelse og utøvelse av jakt og fiske. Natur, dyreliv og kulturlandskap i disse områdene blir ivaretatt på en god måte – også uten vernestatus.</p>
Lom Tamrein	<p>Lom Tamrein har ingen innvendinger mot utvidelse av nasjonalparken, så lenge drift kan fortsette på samme måte som i dag. Dette med tanke på motorisert ferdsel sommer og vinter, bruk av drone og helikopter og muligheter for oppsetting av framtidige nødvendige installasjoner for videre drift.</p> <p>Dersom et av de langsiktige målene med Jotunheimen nasjonalpark er at Jotunheimen skal tilbakeføres som villreinområde er dette noe vi er sterkt imot. (uttaalelse av 4. nov -22, i tillegg til den som tidligere er sendt inn).</p>
Sel	<p>Se vedlagte referater for Statsforvalterens svar og kommentarer på innspill gitt i de ulike møtene i prosessen.</p>
Orienteringsmøte Sel kommune 21. april	<p>Dette var et første møte med kommunen for å orientere om arbeidet med supplerende vern, og for å få innspill til videre prosess. Kommunen har allerede gjort vedtak om å bli tatt ut av verneplanarbeidet, men med bakgrunn i nye opplysninger SF kommer med om prosessen, så takker kommunen ja til å innhente et bredere grunnlag for å si ja eller nei til en verneplanprosess. Det er viktig at grunneiere (Øvre Heidal grunneierlag),</p>
Informasjonsmøte med medlemmer i Øvre Heidal grunneierlag 29. september	<p>En kan forstå bakgrunnen for vernet da området har store landskaps og opplevelseskvaliteter, men dette er et område sameiet/kommunen har forvaltet godt lokalt. Sameiet har som intensjon å forlate område i en bedre stand enn da en overtok det – derfor går sameiet imot vern etter naturmangfoldloven på dette området.</p> <p>Et vern betyr at sameiet føler at en gir fra seg ansvaret og forvaltningsretten på området, uten å få noen fordeler tilbake. Det er et paradoks at Staten ikke vil tillate ei fiskebu til i området for å ikke øke ferdselen rundt vanna, samtidig som Staten foreslår nasjonalpark/landskapsvernområde på arealene og som i neste omgang vil tiltrekke seg flere folk og øke ferdselen. Dette vil ikke sameiet være med på og går imot planene for vern av Øvre Heidal sameie sine arealer.</p>
Styre i Øvre Heidal grunneierlag - uttalelse	<p>Fra 2019 har sameiet gjennom tidligere informasjon vært kjent med forslag om mulige utvidelser av nasjonalparker til også å gjelde vårt område. Samlet sett med den informasjon og de innspill som foreligger er det etter styrets oppfatning ikke kommet nye momenter som endrer vårt standpunkt. Vi har et mål og en tradisjon om å forvalte området i et regenerativt perspektiv og en utvidelse av nasjonalparken kan lett komme i konflikt med dette. Øvre Heidal</p>

	Sameiet aksepterer ikke en utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark til å omfatte vår privatrettslige grunn i Refjellet.
Nord-Fron	<i>Se vedlagte referater for Statsforvalterens svar og kommentarer på innspill gitt i de ulike møtene i prosessen.</i>
Orienteringsmøte Nord-Fron kommune 21. mars	<p>Dette var et første møte med kommunen for å orientere om arbeidet med supplerende vern, og for å få innspill til videre prosess. Kommunen mener det av stor betydning å få til et møte med Espedalen Bygdeallmenning, Fron statsallmenning, Landbruk og matdepartement (Sikkilsdalen) og andre bruksinteresser blir hørt i saken før kommunen for forelagt saken. Kommunen vektlegger betydningen av at storfedrifta i bygdeallmenningen får fortsette uten hunder i et evt. vern. Videre nevnte kommunen hesteslipet i Sikkilsdalen, fiskebuer ved Kaldfjorden der rettigheter må sikres i en evt. nytt verneområde</p>
Møte med styret i Espedalen bygdeallmenning, Kvikne/Skåbu grunneierlag	<p>Erfaringer med verneområder i Bygdeallmenningen har ikke vært positive. Det er blitt for mye byråkrati og et økt arbeidsomfang for å få gjennomført landbruksdriften i området. En går derfor imot et utvidet vern i disse områdene. Allmenningen har nettopp gjennomført et rettslig erstatningsoppgjør som følge av alle ulemper i Langsua. Dette har ikke gitt noen resultater i form av erstatning for ulemper for bygdeallmenningen. Det føles som vernestatus som en «brukspark» ført og fremst er for å fremme tilrettelegging for friluftsliv for allmenheten (eksempelvis hytteutbygginger i regfi av DNT), framfor at det skal spilles på lag med landbruksnæringen.</p>
Møte med Landbruks- og matdepartementet/ grunneier i Sikkilsdalen (teams)	<p>- I et eventuelt vern vil det være viktig at kraftanlegget som gir strøm til turisthytta i Sikkilsdalen (Norde Skålbekken) kan driftes, vedlikeholdes og at en får mulighet for å gjennomføre nødvendige oppgraderinger og innovasjoner. Det kan også tenkes at fremtiden vil innebære behov for uttak av mer vannkraft og en eventuell oppdemming av Skåltjønnna i kombinasjon med større kraftverk, og at dette vassdraget eventuelt bør unntas vern.</p> <p>- Det er viktig at hestedrifta i område kan fortsette selv om det skulle bli et vern. Det er i den sammenheng viktig at man fortsatt skal kunne transportere hester med inn til beiteområdene Nørdre Dalen Bristol (vestenden av Sikkilsdalsvatnet), og at det er mulig å ha innretninger/gjerdeanlegg her inne for å styre beitebruken uten at dette krever separate søknader. Det vises til gjennomføring av hundeløp og redningsøvelser som blir gjennomført med grunneiers tillatelse.</p>
Uttalelse fra LMD	<p>Det er viktig at aktiviteten rundt slipp av hest på beite kan skje uten begrensinger i et eventuelt verneområde. Dette gjelder også transport av hester med motorbåt over Øvre og Nedre Sikkilsdalsvatn til Bristol (vestenden av Øvre Sikkilsdalsvatn). Det er i dag fiske på Sikkilsdalsvatnene som også må kunne videreføres i et vern. Det er også bygninger i form av flere naust og en koie langs disse vannene, hvor det regelmessig er behov for vedlikehold og kjøring av materialer vinterstid med snøskuter. LMD leier ut setra til turisme, hvor leietaker har ansvar for drift og vedlikehold av en rekke bygninger med</p>

	<p>betydelig kulturverdi. Flere av disse er allerede underlagt fredning. Både leietaker og Norsk hestesenter henter ut ved til fyring. Et eget vannkraftverk leverer strøm til seteranlegget fra en bekk/elv som renner fra Skåltjønnna og gjennom seteranlegget.</p> <p>Jaktretten knyttet til Sikkilsdalen (i praksis elg, hjort og fugl) tilhører Kongen, noe som er regulert i St.prp. 39 (1971-1972). I forbindelse med jaktutøvelsen kan det være behov fortransport med motorkjøretøy. LMD mener Landskapsvernområde er en mer aktuell verneform framfor nasjonalpark. Status som verneområde (landskapsvernområde) vil føre til ytterligere byråkratisering. Departementet forvalter i dag eiendommen gjennom aktiv beitebruk og vedlikehold av seterlandskapet og tilhørende bygninger. Etter vår mening er dette den beste måten å sikre kulturlandskap, natur og biologiske verdier i Sikkilsdalen. For framtidig forvaltning er det viktig at det ikke pålegges restriksjoner på eiendommen som hindrer slik bruk eller fører til at slik bruk krever omfattende saksadministrasjon.</p>
Fron fjellstyre	Fron fjellstyre tilrår at det ikke blir noe vern i dette området av Fron statsallmenning da det berører områder nær setrer og at et vern erfaringsmessig vil føre til unødvendige begrensninger
Møter med organisasjoner, og uttalelser	<i>Se vedlagte referater for Statsforvalterens svar og kommentarer på innspill gitt i de ulike møtene i prosessen</i>
Fellesmøte for Dovre/Jotunheimen med Statskog 9. mai	<p>Statskog har i utgangspunktet ikke motforestillinger mot at vern av områdene rundt Jotunheimen blir utredet. De har ikke egne planer på arealene, men vi er åpne for at dersom lokaldemokratiet ønsker utvikling/utbygging er vi åpne for det, gjennom ordinære planprosesser.</p> <p>I Lom er det en pågående prosess i samarbeid med andre grunneiere om mulig utvikling av alpinanlegg med hyttefelt i Myttingen-området. I deler av utredningsområdene er det også viktige setermiljø. I Øystre Slidre mener Statskog at langs Jotunheimvegen er det aktive støler som en anbefaler ikke er med i en verneprosess.</p> <p>Valdresflye både på øst og vestsiden av fylkesvegen kan med fordel bli vernet. Her er det økende interesse for midlertidige utleieenheter og utvidelse av skiløyper. Dette er et særskilt høyfjellsplatå med lokaliteter av flere dyre og plantearter som man ikke finner andre steder.</p> <p>Eidsbugarden fjelleiendom i Vang har sin egen historie, og hele kjøpet tilbake i 1980 hadde til formål å sikre viktige innfallsporter til Jotunheimen.</p>
Fellesmøte for Dovre/Jotunheimen	Landbruksorganisasjonene mener at det har blitt mer byråkratisk å drive med landbruk i Langsua etter at verneområdene ble opprettet,

<p>med regionale landbruks-organisasjoner og fjellstyrer 20. mai (delvis på teams)</p>	<p>og landbruket har tapt mer enn de har vunnet. Videre at det har blitt vanskeligere å få tillatelse til ulike tiltak. Organisasjonene mener også at en nasjonalparkstatus fører til økt ferdsel og forstyrrelser av beitedyr.</p> <p>Innspill til en evt. verneplanprosess:</p> <ul style="list-style-type: none"> • For beiteinteressene er det viktig at utkjøring av saltsteiner blir enklest mulig (kjøre sjøl, ikke bruke leiekjører) • Verneområdegrensene trekkes slik at setrer/støler blir liggende utenfor verneområdene • Eventuelle utvidelser av verneområdene bør avgrenses til statsgrunn, og produktiv skog må holdes utenfor. Alt areal har en verdi for grunneieren, ikke bare den produktive skogen. • Av hensyn til friluftslivinteressene må muligheten for løypekjøring opprettholdes. <p>Det er viktig med bred lokal forankring av videre arbeid. Fjellstyrene har avgitt egne skriftlige uttalelser etter møtet.</p>
<p>Fellesmøte for Dovre/Jotunheimen med regionale reiselivs-organisasjoner 15.juni (teams)</p>	<p>For reiselivet medfører vern både fordeler og ulemper, og det er ulike syn på verneområder i medlemsmassen til reiselivsorganisasjonene. Det er viktig at eksisterende bruk (hundekjøring, ridning og løypekjøring) kan fortsette som i dag, siden det ofte har vært lagt ned mye arbeid for de tilbudene som finnes. For reiselivet oppleves det urettferdig at organisert ferdsel blir regulert, mens det ikke er begrensninger på den uorganiserte ferdselen, som kan være like skadelig. Etterlyste bedre kommunikasjon mellom nasjonalparkforvaltningen og reiselivet.</p> <p>Det ble reist spørsmål om det vil kunne komme begrensninger på hvilke områder reiselivsbedriftene kan markedsføre eller Bruke, og om det kunne komme ferdselsreguleringer og f.eks. nedleggelse av stier o.l. som følge av nasjonalparkutvidelser. SFIN svarte at en konsekvensvurdering av hvordan et vern vil påvirke ulike brukerinteresser, inkl. reiseliv, vil være en viktig del av en eventuell verneplanprosess.</p> <p>Flere bedrifter i Bøverdalen har gitt uttrykk for at vern er en styrke for reiselivet, fordi de besøkende kommer for å oppleve naturområdene, ikke for å overnatte på en bedrift.</p>
<p>Skriftlig innspill fra Innlandet Bondelag</p>	<p>Innlandet Bondelag mener at det er nok vernede arealer i Innlandet, og ønsker IKKE vern av de foreslåtte områdene. Innlandet Bondelags erfaring er at der det utøves næringsvirksomhet, det være seg beiting, setring eller annen virksomhet i tilknytning til jordbruksdrifta, setter et vern større eller mindre begrensninger for virksomheten. I tillegg medfører vern mer byråkrati, og det meste blir mer tungvint. Nasjonalparkstatusen fører også til økt friluftslivferdsel og forstyrrelser av beitedyr. Setrer og støler må holdes utenfor verneområdene.</p>

Skriftlig innspill fra NORSKOG	Kommenterer kun utvidelsesforslaget i Jotunheimen: Mener at dagens erstatningsregler er for snevre, ved at det ikke gis erstatning ved vern for arealer som ikke har igangværende bruk eller realisasjonsbar skogressurs. At en grunneier ikke erstattes for tap av areal og framtidige inntekter, undergraver grunneiers råderett over arealet. Skal utvidelser av verneområder skje på privat grunn skal det være grunneier som skal ta avgjørelse om dette, ikke kommunen.
Skriftlig innspill fra BirdLife Norge Avd. Oppland	Gir sterk støtte til utvidelsesforslagene. Framhever behovet for utvidet vern i vestenden av Avsjøen (0,2 km ²), hvor det er et rikt fugleliv med mange rødlistearter. For Dovre nasjonalpark anbefales at viktige elvekløfter, og dermed flere viktige hekkeplasser for truede rovfuglarter, tas med. Utvidelsesforslaget for Jotunheimen nasjonalpark vil «fange» opp viktige hekke- og leveområder for noen av våre meste truede rovfuglarter. Videre er det av stor betydning å få et vern av Valdresflyn, og på denne måten binde sammen Jotunheimen nasjonalpark med Hersjømyrin naturreservat i Langsua. Ingen andre lokaliteter i Oppland – og kanskje heller ikke på det indre Østlandet – kan framvise en tilsvarende komplett fuglefauna knyttet til høytliggende våtmark. Hele 90 fuglearter er registrert, og av disse står 25 arter oppført på den norske rødlista (2021).
Hafslund Eco	GLB er innehaver av reguleringskonsesjonene for Bygdin, Vinsteren, Nedre Heimdalsvatn, Kalfjorne og Olstappen, samt for overføringen av Nedre Heimdalsvatn til Kaldfjorden og Kaldfjorden til Øyangen. Alt driftes av Hafslund Eco. Følgende interesser/aktivitet må hensyntas i et ev. verneplanarbeid: - viktig å kunne drifte veiene fram til anleggene, massetipp ved Raudskaret. Tett på utredningsområdet. - oppholdsmuligheter, beredskapshus, det er tre slike hus i eller tett på utredningsområdet - tilsyn og drift av kraftlinjer, linja fra Nedre Heimdalsvatn er i forslag til utredningsområde - terskler inn mot utredningsområdet må kunne vedlikeholdes - elvestrekninger med minstevannføringer som grenser inn mot forslag til utredningsområde - HRV kan overskrides 50 cm over HRV i Vinteren og Øyangen 40 cm, vatnene grenser til det foreslåtte utredningsområdet. - snømålinger, det gir 2-årige dispensasjoner i dagens nasjonalpark - drift av målestasjoner, det ligger to slike innenfor det foreslåtte utredningsområdet.
Glommen Mjøsen Skog	Det er uheldig med slike myndighetsstyrte prosesser som dette, «frivillig vern» er en langt bedre ordning. Berørte grunneiere må bli informert tidlig i prosessen for å unngå konflikter. Ikke all skog er produktiv skog. «Frivillig vern» må benyttes for vern av all skog i denne prosessen.

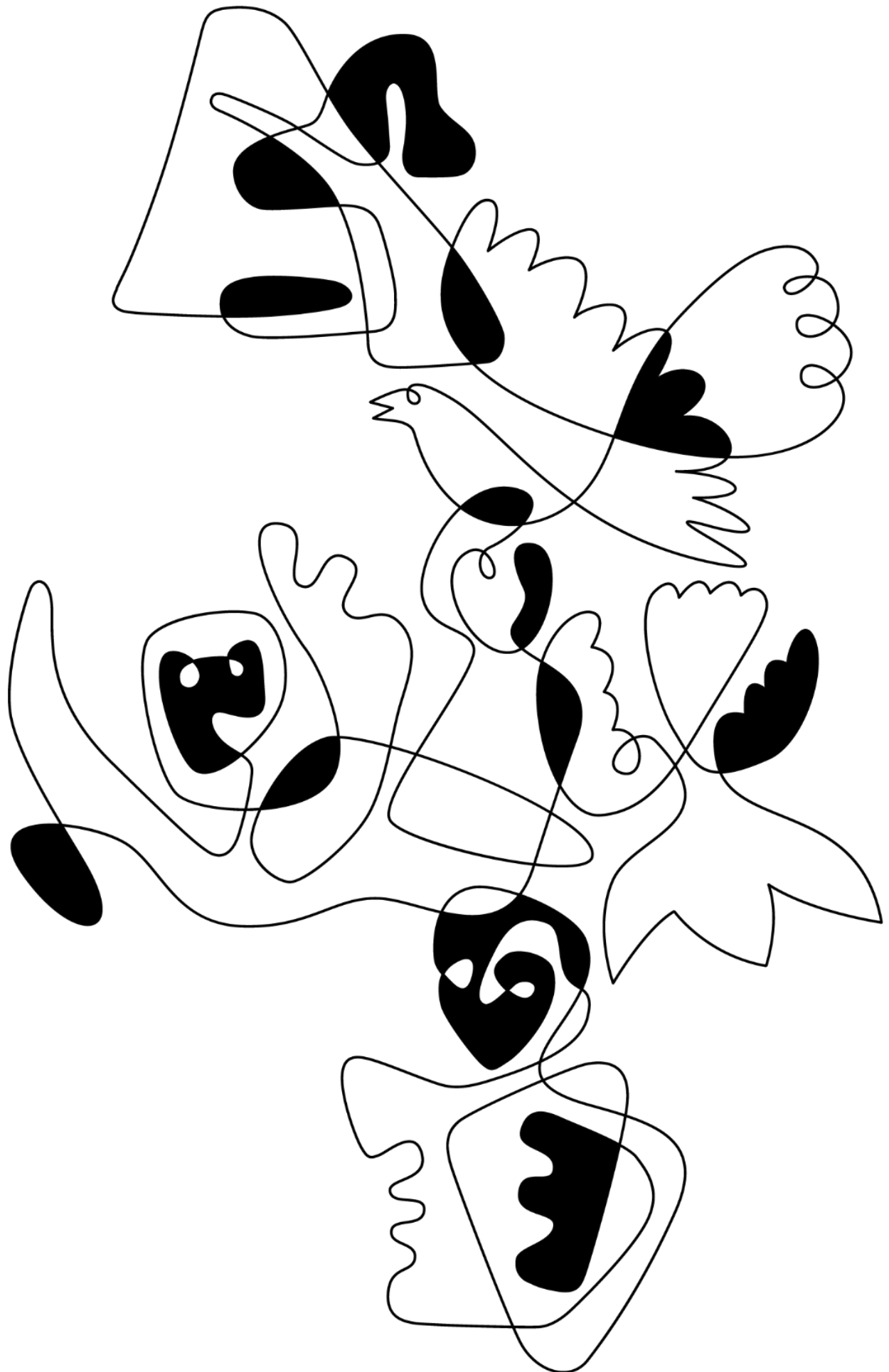
Den norske turistforening	Store sammenhengende naturområder er grunnlaget for mye av vår aktivitet. Samtidig ser vi at mange slike områder forsvinner bit for bit. Randsonene til verneområdene er særlig utsatt for nedbygging og fragmentering. Klimaendringer vil også medføre økt gjengroing av fjellområder og kulturlandskap og endre livsmiljøet for mange arter, noe som igjen kan forringe opplevelseskvalitetene. DNT er i utgangspunktet positive til prosessen med supplerende vern i Jotunheimen nasjonalpark. Vi tror at flere av disse områdene trenger en bedre og en mer langsiktig beskyttelse enn de har i dag.
Visit Valdres	Valdres - en helt sentral del av løsningen er økt kunnskap gjennom tydeligere kommunikasjon og mer fokus på formidling. Her kan både destinasjonsselskapene, reiselivsnæringen og kommunene bidra. Vi er usikre på om innstramminger i form av ytterligere vern er det som skal til for å oppnå ønsket resultat. Regelverket må iså fall ikke bli så rigid at det ikke tar hensyn til tidligere bruk og hemmer drift av nærings- og reiselivsvirksomhet. Opplevelsesnæringen må gis flerårige dispensasjoner. Det vises til noen reiselivsaktører som beskriver utfordringer med å drive naturbasert reiseliv i enkelte verneområder. Dersom utredningen går i retning av et utvidet vern, kan en mulighet være å utvikle en enkel sertifiseringsordning. Aktivitetstilbyderne og guideselskapene må sees på som en del av løsningen for å beskytte naturområdene

Referanser

Forvaltningsplan for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde – arbeidsutkast etter høring (2008) – upublisert notat.

Artskart – artsdatabanken

Norsk Rødliste (2021)

STATSFORVALTEREN I INNLANDET

Postboks 987, 2604 Lillehammer | sfinpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/innlandet

ISBN: bmISBN2